

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Skonsolidowany raport półroczny PSr 2018

(rok)

(zgodnie z § 60 ust. 2 i § 62 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r.)
dla emitentów papierów wartościowych prowadzących działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową

(rodzaj emitenta)

za półrocze roku obrotowego 2018 obejmujące okres od 2018-01-01 do 2018-06-30

zawierający skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)

w walucie zł

oraz skrócone sprawozdanie finansowe według Ustawy o Rachunkowości (Dz.U. 2018.395)

w walucie zł

data przekazania: 2018-08-31

COMARCH SA

(pełna nazwa emitenta)

COMARCH

Informatyka (inf)

(skrótowa nazwa emitenta)

(sektor wg klasyfikacji GPW w Warszawie / branża)

31-864

Kraków

(kod pocztowy)

(miejscowość)

Al. Jana Pawła II

39A

(ulica)

(numer)

012 646 10 00

012 646 11 00

(telefon)

(fax)

IR@comarch.pl

www.comarch.pl

(e-mail)

(www)

677-00-65-406

350527377

(NIP)

(REGON)

BDO Sp. z o.o.

(firma audytorska)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	półrocze / 2018	półrocze / 2017	półrocze / 2018	półrocze / 2017
DANE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO				
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	604 008	507 157	142 472	119 404
II. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	34 999	11 790	8 255	2 776
III. Zysk (strata) przed opodatkowaniem	11 424	34 748	2 695	8 181
IV. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 300	26 871	1 014	6 326
V. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-6 224	40 368	-1 468	9 504
VI. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-44 764	-72 021	-10 559	-16 956
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	7 164	35 533	1 690	8 366
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	-43 824	3 880	-10 337	914
IX. Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
X. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	0,53	3,30	0,13	0,78
XI. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	0,53	3,30	0,13	0,78
DANE DOTYCZĄCE SKRÓCONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO				
XII. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	418 568	344 610	98 731	81 134
XIII. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	27 890	10 939	6 579	2 575
XIV. Zysk (strata) brutto	10 467	20 664	2 469	4 865
XV. Zysk (strata) netto	8 984	17 669	2 119	4 160
XVI. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-22 529	4 540	-5 314	1 069
XVII. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-28 790	-32 128	-6 791	-7 564
XVIII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	17 355	19 588	4 094	4 612
XIX. Przepływy pieniężne netto, razem	-33 964	-8 000	-8 011	-1 884
XX. Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
XXI. Zysk (strata) zanalizowany na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	3,77	5,38	0,89	1,27
XXII. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	3,77	5,38	0,89	1,27
XXIII. KAPITAŁY	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
XXIV. Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki (skonsolidowany)	834 395	835 062	191 305	200 421

XXV. Kapitał własny (jednostki dominującej)	793 344	796 984	181 893	200 211
---	---------	---------	---------	---------

Kursy euro użyte do przeliczania wybranych danych finansowych:

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01-30.06.2018 r.: 4,2395

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01-30.06.2017 r.: 4,2474

Wartość kapitału własnego została przeliczona na euro w oparciu o średni kurs NBP z ostatniego dnia okresu:
30.06.2018 r.: 4,3616

31.12.2017 r.: 4,1709

Wartość kapitału własnego (pozycje XXIV i XXV) została zaprezentowana na koniec 6 miesięcy bieżącego roku obrotowego i na koniec poprzedniego roku obrotowego.

W przypadku prezentowania wybranych danych finansowych z półrocznego skróconego sprawozdania finansowego dane te należy odpowiednio opisać.

Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego bilansu (skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej) lub odpowiednio z bilansu (sprawozdania z sytuacji finansowej) prezentuje się na koniec półrocza bieżącego roku obrotowego i na koniec poprzedniego roku obrotowego, co należy odpowiednio opisać.

Raport powinien zostać przekazany Komisji Nadzoru Finansowego, spółce prowadzącej rynek regulowany oraz do publicznej wiadomości za pośrednictwem agencji informacyjnej zgodnie z przepisami prawa.

ZAWARTOŚĆ RAPORTU

Plik	Opis
PSr 1 2018 jednostkowy.pdf	Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Comarch S.A.
Comarch Raport z przeglądu JSF HY2018.pdf	Raport z przeglądu skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego Comarch S.A.
PSr 1 2018 skonsolidowany.pdf	Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Comarch
Comarch Raport z przeglądu SSF HY2018.pdf	Raport z przeglądu skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch
PSr 1 2018 Sprawozdanie Zarządu.pdf	Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch
Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych	Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych

PODPISY OSÓB REPREZENTUJĄCYCH SPÓŁKĘ

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2018-08-31	Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
2018-08-31	Maria Smolińska	Prokurent	

Tel.: +48 22 543 16 00
Fax: +48 22 543 16 01
E-mail: office@bdo.pl
www.bdo.pl

BDO Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością Sp.k.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Polska

Comarch S.A.
Al. Jana Pawła II 39A, 31-864 Kraków

**Raport niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu
śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego
za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku**

BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k., Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy, KRS: 0000729684, REGON: 141222257, NIP: 108-000-42-12, Wkład Wspólników 10.000.000 PLN. Biura BDO w Polsce: Katowice 40-007, ul. Uniwersytecka 13, tel.: +48 32 661 06 00, katowice@bdo.pl; Kraków 31-548, al. Pokoju 1, tel.: +48 12 378 69 00, krakow@bdo.pl; Poznań 60-650, ul. Piątkowska 165, tel.: +48 61 622 57 00, poznan@bdo.pl; Wrocław 53-332, ul. Powstańców Śląskich 7a, tel.: +48 71 734 28 00, wroclaw@bdo.pl

BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k. jest członkiem BDO International Limited, brytyjskiej spółki i częścią międzynarodowej sieci BDO, złożonej z niezależnych spółek członkowskich

**Raport niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu
śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego
za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku**

dla Akcjonariuszy oraz Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Wprowadzenie

Przeprowadziliśmy przegląd załączonego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie, al. Jana Pawła II 39A, na które składa się: skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 30 czerwca 2018 roku, skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów, skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz wybrane informacje dodatkowe i objaśniające („*śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe*”).

Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za sporządzenie i przedstawienie śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2018 r. poz 395 z późn. zm.) zwaną dalej „ustawą o rachunkowości”, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 roku, poz 757 z późn. zm.).

My jesteśmy odpowiedzialni za sformułowanie wniosku na temat śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego na podstawie przeprowadzonego przez nas przeglądu.

Zakres przeglądu

Przegląd przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowym Standardem Przeglądu 2410 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Przeglądu 2410 *Przegląd śródrocznych informacji finansowych przeprowadzony przez niezależnego biegłego rewidenta jednostki* przyjętym uchwałą nr 2041/37a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 5 marca 2018 roku.

Przegląd sprawozdania finansowego polega na kierowaniu zapytań przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za kwestie finansowe i księgowe, przeprowadzaniu procedur analitycznych oraz innych procedur przeglądu.

Przegląd ma istotnie węższy zakres niż badanie przeprowadzane zgodnie z Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2041/37a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 5 marca 2018 roku. Na skutek tego przegląd nie wystarcza do uzyskania pewności, że wszystkie istotne kwestie, które zostałyby zidentyfikowane w trakcie badania, zostały ujawnione. W związku z tym nie wyrażamy opinii z badania na temat tego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Wniosek

Na podstawie przeprowadzonego przeglądu stwierdzamy, że nic nie zwróciło naszej uwagi, co kazałoby nam sądzić, że załączone śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe nie zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2018 r. poz 395 z późn. zm.), wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi i zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 roku, poz 757 z późn zm.)

Kraków, 31 sierpnia 2018

Marcin Krupa
Biegły Rewident
nr ewid. 11142

dr André Helin
Prezes Zarządu
Biegły Rewident nr ewid. 90004

Działający w imieniu:

BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (dawniej BDO Sp. z o.o.)

ul. Postępu 12

02-676 Warszawa

Podmiot wpisany na listę firm audytorskich nr 3355

**SKRÓCONE PÓŁROCZNE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
COMARCH S.A.
ZA OKRES 01.01.2018 – 30.06.2018**

Kraków, 31 sierpnia 2018

SKRÓCONE PÓŁROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA I PÓŁROCZE 2018

ROKU	5
I. Bilans	5
II. Rachunek zysków i strat	7
III. Zestawienie zmian w kapitale własnym	8
IV. Rachunek przepływów pieniężnych	9
V. Dodatkowe informacje i objaśnienia	10
1. Stosowane zasady rachunkowości	10
2. Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów	11
3. Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego	11
3.1. Długoterminowe aktywa finansowe.....	11
3.2. Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)	12
3.3. Krótkoterminowe aktywa finansowe.....	13
4. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących.....	13
5. Kwota i rodzaj pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał własny, wynik netto lub przepływy pieniężne, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wartość lub częstotliwość	13
6. Objaśnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie.....	14
7. Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu	14
8. Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów.....	14
9. Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw	15
10. Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	15

11.	Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	16
12.	Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych	16
13.	Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych	16
14.	Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów	16
15.	Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie amortyzowanym)	16
16.	Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego	16
17.	Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązanymi, jeżeli pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.....	16
18.	W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia	17
19.	Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów	17
20.	Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych	17
21.	Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane.....	17
22.	Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieujętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta	17
23.	Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego	18
24.	Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta	18

27,9 mln PLN
zysku
operacyjnego

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

419 mln PLN
przychodów
ze sprzedaży

**Ponad
4 000
specjalistów**

**53 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie 1,22
mld PLN**

**86% przychodów
netto ze
sprzedaży
produktów
własnych**

SKRÓCONE PÓŁROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA I PÓŁROCZE 2018 ROKU

I. Bilans

AKTYWA	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.	30 czerwca 2017 r.
I. AKTYWA TRWAŁE	751 589	756 155	742 807
1. Wartości niematerialne i prawne	12 054	14 628	13 511
2. Rzeczowe aktywa trwałe	335 314	346 398	326 192
3. Inwestycje długoterminowe	395 352	386 122	394 694
3.1 Długoterminowe aktywa finansowe	353 988	359 299	367 221
a) w jednostkach powiązanych	353 505	356 182	362 901
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	150	280	420
c) w pozostałych jednostkach	333	2 837	3 900
3.2 Nieruchomości	41 321	26 780	27 430
3.3 Inne inwestycje długoterminowe	43	43	43
4. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8 869	9 007	8 410
4.1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6 225	5 816	5 698
4.2 Inne rozliczenia międzyokresowe	2 644	3 191	2 712
II. AKTYWA OBROTOWE	534 872	491 051	427 866
1. Zapasy	93 295	78 120	63 141
2. Należności krótkoterminowe	345 309	312 373	262 347
2.1 Od jednostek powiązanych	222 615	184 106	152 902
2.2 Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	364	560	487
2.3 Od pozostałych jednostek	122 330	127 707	108 958
3. Inwestycje krótkoterminowe	18 751	57 670	54 753
3.1 Krótkoterminowe aktywa finansowe	18 751	57 670	54 753
a) w jednostkach powiązanych	322	322	322
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	5	303	159
c) w pozostałych jednostkach	3 548	8 516	8 634
- udziały lub akcje	-	-	1
- udzielone pożyczki	373	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	3 175	8 516	8 633
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	14 876	48 529	45 638
4. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	77 517	42 888	47 625
AKTYWA RAZEM	1 286 461	1 247 206	1 170 673

PASYWA	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.	30 czerwca 2017 r.
I. KAPITAŁ WŁASNY	793 344	796 984	780 071
1. Kapitał zakładowy	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy	680 501	653 363	653 363
3. Kapitał z aktualizacji wyceny	94 981	95 405	100 161
4. Pozostałe kapitały rezerwowe	745	745	745
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-	-
6. Zysk (strata) netto	8 984	39 338	17 669
II. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	493 117	450 222	390 602
1. Rezerwy na zobowiązania	98 790	122 701	101 909
1.1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23 203	25 255	26 661
1.2 Pozostałe rezerwy	75 587	97 446	75 248
a) krótkoterminowe	75 587	97 446	75 248
2. Zobowiązania długoterminowe	160 202	154 762	131 993
2.1 Wobec jednostek powiązanych	27 657	22 472	14 586
2.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	-
2.3 Wobec pozostałych jednostek	132 545	132 290	117 407
3. Zobowiązania krótkoterminowe	205 776	155 174	144 226
3.1 Wobec jednostek powiązanych	36 650	26 901	35 630
3.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	110	894	1 735
3.3 Wobec pozostałych jednostek	166 538	125 780	104 200
3.4 Fundusze specjalne	2 478	1 599	2 661
4. Rozliczenia międzyokresowe	28 349	17 585	12 474
4.1 Inne rozliczenia międzyokresowe	28 349	17 585	12 474
a) krótkoterminowe	28 349	17 585	12 474
PASYWA RAZEM	1 286 461	1 247 206	1 170 673

Wartość księgowa	793 344	796 984	780 071
Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	97,54	97,99	95,91
Rozwodniona liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	97,54	97,99	95,91

II. Rachunek zysków i strat

Za okres od 01.01 – 30.06.2018 oraz 01.01 – 30.06.2017	Q2 2018*	6 miesięcy 2018	Q2 2017	6 miesięcy 2017
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,	236 068	418 568	172 713	344 610
w tym:				
- od jednostek powiązanych	108 228	163 331	54 795	94 176
1. Przychody netto ze sprzedaży produktów	204 113	378 489	163 712	320 522
2. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	31 955	40 079	9 001	24 088
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:	182 846	335 983	138 818	278 106
- jednostkom powiązanym	8 886	16 744	8 943	17 316
1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	152 763	298 521	130 456	255 361
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	30 083	37 462	8 362	22 745
III. Zysk brutto ze sprzedaży	53 222	82 585	33 895	66 504
IV. Koszty sprzedaży	16 046	31 206	15 483	31 878
V. Koszty ogólnego zarządu	8 609	18 940	11 860	21 111
VI. Zysk ze sprzedaży	28 567	32 439	6 552	13 515
VII. Pozostałe przychody operacyjne	705	949	845	1 541
1. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	97	171	27	29
2. Inne przychody operacyjne	608	778	818	1 512
VIII. Pozostałe koszty operacyjne	1 784	5 498	2 116	4 117
1. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-
2. Koszt projektów częściowo finansowanych dotacjami	813	1 359	1 415	2 968
3. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	-	-	-	-
4. Inne koszty operacyjne	971	4 139	701	1 149
IX. Zysk z działalności operacyjnej	27 488	27 890	5 281	10 939
X. Przychody finansowe	4 630	7 355	6 083	20 592
1. Odsetki, w tym:	57	173	105	273
- od jednostek powiązanych	37	79	51	111
2. Dywidendy i udziały w zyskach	3 031	3 031	107	107
- od jednostek powiązanych	3 031	3 031	107	107
3. Zysk ze zbycia inwestycji	1 141	3 750	4 487	5 473
4. Aktualizacja wartości aktywów finansowych	49	19	41	25
5. Inne	352	382	1 343	14 714
XI. Koszty finansowe	19 657	24 778	5 159	10 867
1. Odsetki	1 036	1 748	806	1 505
- od jednostek powiązanych	148	286	176	356
2. Aktualizacja wartości inwestycji	11 894	11 894	-	-
3. Strata ze zbycia inwestycji	-	-	-	-
4. Inne	6 727	11 136	4 353	9 362
XII. Zysk z działalności gospodarczej	12 461	10 467	6 205	20 664
XIII. Zysk brutto	12 461	10 467	6 205	20 664
XIV. Podatek dochodowy	436	1 483	184	2 995
XV. Zysk netto	12 025	8 984	6 021	17 669
Zysk / (strata) netto (zanualizowany)		30 653		43 717
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie 01.07.2017 – 30.06.2018 (w szt.)		8 133 349		8 133 349
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)		3,77		5,38
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie 01.07.2017 – 30.06.2018 (w szt.)		8 133 349		8 133 349
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)		3,77		5,38

*) Dane za II kwartał 2018r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres półrocza 2018 (objętych przeglądem) danych wykazanych przez Grupę w raporcie za I kwartał 2018 r.

III. Zestawienie zmian w kapitale własnym

	6 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017	6 miesięcy 2017
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	796 984	771 742	771 742
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
I.a Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	796 984	771 742	771 742
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	8 133	8 133	8 133
1.1 Zmiany kapitału zakładowego	-	-	-
a) zwiększenia (z tytułu)	-	-	-
- emisja akcji	-	-	-
1.2 Kapitał zakładowy na koniec okresu	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy na początek okresu	653 363	619 975	619 975
2.1 Zmiany kapitału zapasowego	27 138	33 388	33 388
a) zwiększenia (z tytułu)	27 138	33 388	33 388
- podział zysku z lat poprzednich	27 138	33 388	33 388
2.2 Kapitał zapasowy na koniec okresu	680 501	653 363	653 363
3. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	95 405	97 301	97 301
3.1 Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	(424)	(1 896)	2 860
a) zwiększenia (z tytułu)	99	445	3 530
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	99	445	-
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych	-	-	3 530
b) zmniejszenia (z tytułu)	523	2 341	670
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa	523	2 341	-
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów inwestycyjnych	-	-	670
3.2 Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	94 981	95 405	100 161
4. Kapitał z fuzji na początek okresu	-	-	-
4.1. Kapitał z fuzji na koniec okresu	-	-	-
5. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	745	745	745
5.1 Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	745	745	745
6. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	39 338	45 588	45 588
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
6.1 Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	39 338	45 588	45 588
a) zmniejszenia (z tytułu)	39 338	45 588	45 588
- przeniesienie zysku z lat poprzednich na kapitał zapasowy	27 138	33 388	33 388
- wypłata dywidendy	12 200	12 200	12 200
6.2 Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
7. Wynik za okres	8 984	39 338	17 699
7.1 Zysk netto	8 984	39 338	17 669
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	793 344	796 984	780 071
III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	793 344	796 984	780 071

IV. Rachunek przepływów pieniężnych

Za okres od 01.01 – 30.06.2018 oraz 01.01 – 30.06.2017	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	8 984	17 669
II. Korekty razem	(31 513)	(13 129)
1. Amortyzacja	21 176	18 174
2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	(257)	118
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	(1 577)	1 033
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	12 024	(29)
5. Zmiana stanu rezerw	(5 714)	(23 407)
6. Zmiana stanu zapasów	(15 175)	(19 616)
7. Zmiana stanu należności	(28 708)	46 579
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	28 541	(16 849)
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(41 823)	(16 343)
10. Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów	-	(2 789)
10. Inne korekty	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia	(22 529)	4 540
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	8 213	23 349
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	1 222	606
2. Z aktywów finansowych, w tym:	6 991	22 743
a) w jednostkach powiązanych	3 241	17 270
- spłacone pożyczki	161	5 301
- otrzymane pożyczki	49	11 746
- otrzymane odsetki od spłaconych pożyczek	-	116
- otrzymane dywidendy	3 031	107
b) w pozostałych jednostkach	3 750	5 473
- inne wpływy z aktywów finansowych	3 750	5 473
3. Inne wpływy inwestycyjne	-	-
II. Wydatki	(37 003)	(55 477)
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(27 354)	(48 492)
2. Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(2)	-
3. Na aktywa finansowe, w tym:	(9 647)	(6 985)
a) w jednostkach powiązanych	(9 647)	(6 985)
- nabycie aktywów finansowych	-	(5 013)
- udzielone pożyczki długoterminowe	(9 647)	(347)
- spłata pożyczek do jednostek powiązanych	-	(1 625)
b) w pozostałych jednostkach	-	-
4. Inne wydatki inwestycyjne	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	(28 790)	(32 128)
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	33 103	31 006
1. Kredyty i pożyczki	32 669	30 598

2. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	-	-
3. Pożyczki spłacone	410	-
4. Otrzymane odsetki od spłaconych pożyczek	24	-
5. Inne wpływy finansowe (otrzymane dotacje)	-	408
II. Wydatki	(15 748)	(11 418)
1. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-	-
2. Spłaty kredytów i pożyczek	(13 868)	(10 162)
3. Odsetki	(1 880)	(1 256)
4. Inne wydatki finansowe	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	17 355	19 588
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	(33 964)	(8 000)
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	(33 642)	(8 148)
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	322	(148)
F. Środki pieniężne na początek okresu	48 520	53 781
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-E), w tym:	14 878	45 633
- o ograniczonej możliwości dysponowania	1 498	1 712

V. Dodatkowe informacje i objaśnienia

1. Stosowane zasady rachunkowości

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity - Dz.U. 2018, poz. 395 z późn. zm.) oraz zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2018, poz. 757).

Kompletny opis stosowanych zasad rachunkowości został przedstawiony w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym Spółki, tj. sprawozdaniu za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Gdyby sprawozdanie jednostkowe za 6 miesięcy 2018 roku było sporządzane wg MSSF wynik finansowy wynosiłby 8 198 tys. PLN.

Zysk zgodnie z ustawą o rachunkowości	8 984
Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania	(47)
Aktywa z tytułu działalności w SSE	(1 283)
Korekta przychodów z tytułu zastosowania MSSF 15	544
Zysk według MSSF	8 198

2. Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów

Na dzień 30 czerwca 2018 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 70 tys. zł. Spółka rozwiązała odpisy utworzone w latach wcześniejszych na kwotę 5 tys. zł.

Na posiadanych przez Spółkę zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku, w związku z zapłatą należności, Comarch S.A. dokonała rozwiązania utworzonych uprzednio odpisów aktualizujących w kwocie 1 832 tys. PLN oraz utworzyła odpisy aktualizujące na należności wątpliwe w wysokości 3 823 tys. PLN.

Z uwagi na fakt, iż Spółka prowadzi zarówno działalność opodatkowaną na zasadach ogólnych jak i zwolnioną, przejściowe różnice w dochodzie podatkowym mogą realizować się w ramach obu tych działalności. Jednocześnie ostateczne ustalenie, w ramach której z działalności (opodatkowanej czy zwolnionej) różnice przejściowe zostaną zrealizowane, jest dokonywane na bazie rocznego rozliczenia podatku dochodowego po zakończeniu roku obrotowego. W 2018 roku utworzono aktywo z tytułu różnic przejściowych w podatku dochodowym w kwocie 409 tys. PLN oraz dokonano rozwiązania rezerwy na podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych w kwocie 1 953 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik za pierwsze półrocze 2018 roku wyniósł plus 2 362 tys. PLN.

Dokonano też zmniejszenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego związanego z wyceną posiadanych certyfikatów inwestycyjnych w CCF FIZ w kwocie 99 tys. PLN. Rezerwa ta, tak jak i wycena certyfikatów, rozliczana jest z kapitałem z aktualizacji wyceny.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku spółka Comarch S.A. dokonała odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółkach zależnych w łącznej kwocie 11 894 tys. zł, z czego kwota 9 600 tys. zł dotyczy udziałów w spółce Comarch Pointshub, Inc. (w związku z aktualizacją wartości posiadanych przez Comarch Pointshub, Inc. udziałów w spółce Thanks Again LLC do poziomu prawdopodobnej ceny sprzedaży), a kwota 2 294 tys. zł udziałów w spółce Comarch Software Spain SLU.

3. Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego

3.1. Długoterminowe aktywa finansowe

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.	30 czerwca 2017 r.
a) w jednostkach powiązanych	353 505	356 182	362 901
- udziały lub akcje	221 962	233 622	234 304
- udzielone pożyczki	12 736	3 242	3 403
- inne papiery wartościowe	118 824	119 347	125 218
- inne długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	(17)	(29)	(24)
- odsetki od udzielonych pożyczek	(17)	(29)	(24)
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	150	280	420
- udziały lub akcje	150	150	150
- udzielone pożyczki	-	130	270
c) w pozostałych jednostkach	333	2 837	3 900
- inne długoterminowe aktywa finansowe (wg rodzaju)	333	2 837	3 900
- Forwardy i IRS	333	2 837	3 900
Długoterminowe aktywa finansowe razem	353 988	359 299	367 221

3.2. Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
a) stan na początek okresu	359 299	360 783
- udziały lub akcje	233 772	229 861
- udzielone pożyczki	3 372	8 763
- inne papiery wartościowe	119 347	121 688
- inne długoterminowe aktywa: w tym odsetki od udzielonych pożyczek	(29)	(21)
- pozostałe	2 837	492
b) zwiększenia (z tytułu)	10 016	12 158
- nabycie akcji w jednostkach powiązanych	-	5 014
- udzielone pożyczki jednostkom powiązanym	9 647	-
- zmiana charakteru pożyczek na długoterminowe od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	140
- odsetki należne od pożyczek długoterminowych	65	66
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych	-	3 530
- wycena bilansowa pożyczek długoterminowych	58	-
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	12	-
- wycena forwardów	-	3 408
- wycena bilansowa udziałów	234	-
c) zmniejszenia (z tytułu)	15 327	5 720
- spłata pożyczek jednostek powiązanych	161	4 959
- spłata pożyczek jednostek pozostałych	130	-
- spłata odsetek od pożyczek jednostek powiązanych	50	55
- wycena bilansowa pożyczek	-	240
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	-	5
- wycena jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	523	-
- wycena forwardów	2 509	-
- wycena bilansowa udziałów	0	421
- aktualizacja wartości udziałów	11 894	-
- objęcie odsetek od pożyczek dla jednostek powiązanych odpisem aktualizacyjnym	10	9
- objęcie pożyczek dla jednostek powiązanych odpisem aktualizacyjnym	50	(49)
- zmiana charakteru pożyczek na krótkoterminowe od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	80
d) stan na koniec okresu	353 988	367 221

3.3. Krótkoterminowe aktywa finansowe

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.	30 czerwca 2017 r.
a) w jednostkach powiązanych	322	322	322
- udzielone pożyczki	322	322	322
- inne aktywa finansowe	-	-	-
b) w pozostałych jednostkach w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	5	303	159
- udzielone pożyczki	-	280	140
- inne aktywa finansowe	5	23	19
c) w pozostałych jednostkach	3 548	8 516	8 634
- udziały lub akcje	-	-	1
- udzielone pożyczki	373	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:	3 175	8 516	8 633
- kontrakty forward	3 175	8 516	8 633
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	14 876	48 529	45 638
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	14 875	48 520	45 633
- inne aktywa pieniężne	1	9	5
Krótkoterminowe aktywa finansowe razem	18 751	57 670	54 753

4. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących

W okresie I półrocza 2018 roku Comarch S.A. osiągnęła bardzo dobre wyniki finansowe. Przychody ze sprzedaży były wyższe o 74 mln zł w stosunku do tych z ubiegłego roku (418,6 mln zł w porównaniu do 344,6 mln zł). Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 90,4% całości sprzedaży Spółki i były wyższe o 58 mln zł od tych z ubiegłego roku. Spółka wypracowała w okresie I półrocza 2018 roku 27,9 mln zł zysku operacyjnego i 9 mln zł zysku netto, co znalazło odzwierciedlenie w rentownościach na poziomie, odpowiednio 6,7% i 2,1%.

W drugim kwartale 2018 roku Comarch S.A. osiągnęła 236,1 mln zł przychodów ze sprzedaży, co oznacza wzrost o 63,4 mln zł, tj. 36,7% w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 86,5% całości sprzedaży Spółki i odnotowały wzrost z poziomu 163,7 mln zł w drugim kwartale 2017 roku do 204,1 mln zł w drugim kwartale 2018 roku. Zysk operacyjny Spółki w drugim kwartale 2018 roku wyniósł 27,5 mln zł a zysk netto 12 mln zł. Rentowność operacyjna wyniosła 11,6% a rentowność netto 5,1%.

5. Kwota i rodzaj pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał własny, wynik netto lub przepływy pieniężne, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wartość lub częstotliwość

Poza czynnikami opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego wpływ na osiągnięte wyniki miały także różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut. Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2018 roku zwiększyły przychody i wynik operacyjny Comarch S.A. o 7 437 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2017 roku zmniejszyły o 11 320 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Comarch S.A. o 7 055 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2017 roku zwiększyły o 2 067 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz

transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą i aktywem na podatek odroczone od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Comarch S.A. o 5 101 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie roku 2017 roku zwiększyły o 18 001 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Comarch S.A. za półrocze 2018 roku wyniósł -4 719 tys. PLN (+8 748 tys. PLN w okresie pierwszego półrocza 2017 roku).

Na dzień 30 czerwca 2018 roku spółka Comarch S.A. dokonała odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółkach zależnych w łącznej kwocie 11 894 tys. zł, z czego kwota 9 600 tys. zł dotyczy udziałów w spółce Comarch Pointshub, Inc. (w związku z aktualizacją wartości posiadanych przez Comarch Pointshub, Inc. udziałów w spółce Thanks Again LLC do poziomu prawdopodobnej ceny sprzedaży), a kwota 2 294 tys. zł udziałów w spółce Comarch Software Spain SLU.

6. Objaśnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiągniętych przez Comarch S.A. na przestrzeni roku 2017 przedstawiał się następująco: 23% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 23% w drugim kwartale, 21% w trzecim kwartale oraz 33% w czwartym kwartale.

Na przestrzeni roku 2018 Spółka spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2017 roku.

7. Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu

Na dzień 30 czerwca 2018 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 70 tys. zł. Spółka rozwiązała odpisy utworzone w latach wcześniejszych na kwotę 5 tys. zł.

8. Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	Aktywów finansowych	Rzeczowych aktywów trwałych	WNiP	Inne aktywa	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017	82 612	-	-	-	82 612
Zmiana:	-	-	-	-	-
- utworzenie odpisów	-	-	-	-	-
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2017	82 612	-	-	-	82 612
Stan na 1 stycznia 2017	82 612	-	-	-	82 612
Zmiana:	7 596	-	-	-	7 596
- utworzenie odpisów	7 596	-	-	-	7 596
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2017	90 208	-	-	-	90 208

Stan na 1 stycznia 2018	90 208	-	-	-	90 208
Zmiana:	11 894	-	-	-	11 894
- utworzenie odpisów	11 894	-	-	-	11 894
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2018	102 102	-	-	-	102 102

9. Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw

Krótkoterminowe	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na wynagrodzenia	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017	12 290	9 508	18 473	60 545	100 816
Zmiana:	2 150	7	5 205	(32 930)	(25 568)
- utworzenie rezerw	6 581	7	8 632	18 688	33 908
- rozwiązanie rezerw	(4 431)	-	(3 427)	(51 618)	(59 476)
Stan na 30 czerwca 2017	14 440	9 515	23 678	27 615	75 248
Stan na 1 stycznia 2017	12 290	9 508	18 473	60 545	100 816
Zmiana:	(2 533)	452	2 353	(3 642)	(3 370)
- utworzenie rezerw	9 935	1 148	13 326	69 551	93 960
- rozwiązanie rezerw	(12 468)	(696)	(10 973)	(73 193)	(97 330)
Stan na 31 grudnia 2017	9 757	9 960	20 826	56 903	97 446
Stan na 1 stycznia 2018	9 757	9 960	20 826	56 903	97 446
Zmiana:	2 150	(2 544)	4 939	(26 404)	(21 859)
- utworzenie rezerw	6 275	589	8 938	19 162	34 964
- rozwiązanie rezerw	(4 125)	(3 133)	(3 999)	(45 566)	(56 823)
Stan na 30 czerwca 2018	11 907	7 416	25 765	30 499	75 587

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

10. Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy
Stan na 1 stycznia 2017	6 510	23 830
Utworzenie w okresie I-VI 2017	670	2 855
Rozwiązanie w okresie I-VI 2017	(1 482)	(24)
Stan na 30 czerwca 2017	5 698	26 661
Stan na 1 stycznia 2017	6 510	23 830
Utworzenie w okresie I-XII 2017	744	1 921
Rozwiązanie w okresie I-XII 2017	(1 438)	(496)

Stan na 31 grudnia 2017	5 816	25 255
Stan na 1 stycznia 2018	5 816	25 255
Utworzenie w okresie I-VI 2018	409	-
Rozwiązanie w okresie I-VI 2018	-	(2 052)
Stan na 30 czerwca 2018	6 225	23 203

11. Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych

W okresie sprawozdawczym Comarch S.A. dokonała zakupu sprzętu komputerowego w wysokości 6 861 tys. PLN, urządzeń technicznych w kwocie 17 760 tys. zł oraz zakupu WNiP w wysokości 412 tys. PLN. Poniesiono też nakłady na budowę budynku biurowego w wysokości 5 182 tys.

W pierwszym półroczu 2018 roku przychody z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych wyniosły 947 tys. PLN.

12. Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Comarch S.A. posiada zobowiązania inwestycyjne w kwocie 457 tys. PLN związane z budową budynku biurowego SSE 7, a także zobowiązania za zakup sprzętu komputerowego w kwocie 6 308 tys. PLN, zobowiązania za zakup samochodów osobowych w kwocie 1 757 tys. PLN. oraz zobowiązania za zakup WNiP w kwocie 37 tys. PLN.

Comarch S.A. posiada także zobowiązania z tytułu objęcia akcji w podwyższonym kapitale w spółce zależnej Comarch Pointshub Inc. w wysokości 3 332 tys. PLN. Uregulowanie tego zobowiązania przewidziane jest do dnia 31 grudnia 2018 roku.

13. Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych

Nie wystąpiły.

14. Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów

Nie wystąpiły.

15. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)

Nie wystąpiły.

16. Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego

Nie wystąpiły.

17. Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązanymi, jeżeli

pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

18. W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia

Nie wystąpiły.

19. Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

Nie wystąpiły.

20. Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

Nie wystąpiły.

21. Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane

W dniu 21 maja 2018 r. raportem bieżącym nr [RB-7-2018](#) Zarząd Comarch S.A. poinformował, że Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu Comarch S.A. z dnia 18 maja 2018r., aby wypracowany przez Spółkę, w roku obrotowym od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zysk netto w kwocie 39 338 096,57 zł został podzielony w ten sposób, że:

1) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 zł zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 zł za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 10 sierpnia 2018 roku (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda zostanie wypłacona w dniu 31 sierpnia 2018 roku;

2) pozostała część zysku netto w kwocie 27 138 073,07 zł zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

W dniu 27 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017 według szczegółów powyżej ([RB-11-2017](#) z dn. 27 czerwca 2018). Dywidenda została wypłacona 31 sierpnia 2018 r.

22. Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieujętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta

Nie wystąpiły.

23. Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 94 678 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 65 876 tys. PLN.

Comarch S.A. jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 40 479 tys. PLN, z czego kwota 6 049 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 76 tys. PLN). Comarch S.A. nie pozostaje w sprawach spornych, nieobjętych postępowaniami sądowymi.

24. Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta

Nie wystąpiły, poza opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego.

31.08.2018 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Tel.: +48 22 543 16 00
Fax: +48 22 543 16 01
E-mail: office@bdo.pl
www.bdo.pl

BDO Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością Sp.k.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Polska

GRUPA KAPITAŁOWA
w której jednostką dominującą jest
Comarch S.A.
Al. Jana Pawła II 39A, 31-864 Kraków

Raport niezależnego biegłego rewidenta
z przeglądu śródrocznego skróconego
skonsolidowanego sprawozdania finansowego
za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku

BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k., Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy, KRS: 0000729684, REGON: 141222257, NIP: 108-000-42-12, Wkład Wspólników 10.000.000 PLN. Biura BDO w Polsce: Katowice 40-007, ul. Uniwersytecka 13, tel.: +48 32 661 06 00, katowice@bdo.pl; Kraków 31-548, al. Pokoju 1, tel.: +48 12 378 69 00, krakow@bdo.pl; Poznań 60-650, ul. Piątkowska 165, tel.: +48 61 622 57 00, poznan@bdo.pl; Wrocław 53-332, ul. Powstańców Śląskich 7a, tel.: +48 71 734 28 00, wroclaw@bdo.pl

BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k. jest członkiem BDO International Limited, brytyjskiej spółki i częścią międzynarodowej sieci BDO, złożonej z niezależnych spółek członkowskich

**Raport niezależnego biegłego rewidenta
z przeglądu śródrocznego skróconego
skonsolidowanego sprawozdania finansowego
za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku**

dla Akcjonariuszy oraz Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Wprowadzenie

Przeprowadziliśmy przegląd załączonego śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Comarch S.A., której jednostką dominującą jest Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie, al. Jana Pawła II 39A, na które składa się: skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 30 czerwca 2018 roku, skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz wybrane informacje dodatkowe i objaśniające („*śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe*”).

Kierownik jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie i przedstawienie śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa* ogłoszonego w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

My jesteśmy odpowiedzialni za sformułowanie wniosku na temat śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego na podstawie przeprowadzonego przez nas przeglądu.

Zakres przeglądu

Przegląd przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowym Standardem Przeglądu 2410 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Przeglądu 2410 *Przegląd śródrocznych informacji finansowych przeprowadzony przez niezależnego biegłego rewidenta jednostki* przyjętym uchwałą nr 2041/37a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 5 marca 2018 roku.

Przegląd sprawozdania finansowego polega na kierowaniu zapytań przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za kwestie finansowe i księgowe, przeprowadzaniu procedur analitycznych oraz innych procedur przeglądu.

Przegląd ma istotnie węższy zakres niż badanie przeprowadzane zgodnie z Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2041/37a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 5 marca 2018 roku. Na skutek tego przegląd nie wystarcza do uzyskania pewności, że wszystkie istotne kwestie, które zostałyby zidentyfikowane w trakcie badania, zostały ujawnione. W związku z tym nie wyrażamy opinii z badania na temat tego śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

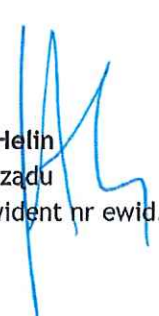
Wniosek

Na podstawie przeprowadzonego przeglądu stwierdzamy, że nic nie zwróciło naszej uwagi, co kazałoby nam sądzić, że załączone śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa* ogłoszonego w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

Kraków, 31 sierpnia 2018

Marcin Krupa
Biegły Rewident
nr ewid. 11142

dr André Helin
Prezes Zarządu
Biegły Rewident nr ewid. 90004

Działający w imieniu:

BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. (dawniej BDO Sp. z o.o.)
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa
Podmiot wpisany na listę firm audytorskich nr 3355

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
ZA OKRES 01.01.2018 – 30.06.2018**

**Sprawozdanie sporządzone według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej**

Kraków, 31 sierpnia 2018

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 6 MIESIĘCY 2018 ROKU

4

I. Skonsolidowany bilans	4
II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	8
V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	9
VI. Informacja dodatkowa	10
1. Informacje o strukturze i działalności Grupy	10
1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	11
1.2. Struktura działania Grupy Comarch	12
1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w I półroczu 2018 roku.....	13
1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu	13
2. Opis stosowanych zasad rachunkowości.....	14
3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	20
3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 6 miesięcy 2018 roku	20
3.2. Rzeczowe aktywa trwałe	25
3.3. Nieruchomości inwestycyjne	26
3.4. Wartość firmy	26
3.5. Pozostałe wartości niematerialne.....	27
3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	27
3.7. Pochodne instrumenty finansowe	28
3.8. Odroczony podatek dochodowy	29
3.9. Zapasy	31
3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności	31
3.11. Kontrakty długoterminowe	32
3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	33
3.13. Kapitał zakładowy	33
3.14. Kredyty i pożyczki.....	35
3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe.....	40
3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	40
3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	41
3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	41
3.19. Zobowiązania warunkowe	42
3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki	42
3.21. Transakcje z podmiotami powiązanymi	43
4. Noty dodatkowe	45
4.1. Czynniki i zdarzenia w szczególności o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	45
4.2. Zdarzenia po dacie bilansu.....	45
4.3. Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta	46

**35 mln PLN
zysku
operacyjnego**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

**604 mln PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
5 500
specjalistów**

**53 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie 1,22
mld PLN**

**0,53 PLN zysku
na akcję**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 6 MIESIĘCY 2018 ROKU

I. Skonsolidowany bilans

AKTYWA	Nota	Stan na 30 czerwca 2018 r.	Stan na 31 grudnia 2017 r.*	Stan na 1 stycznia 2017 r.*
AKTYWA TRWAŁE				
Rzeczowe aktywa trwałe	3.2	554 899	556 838	501 111
Nieruchomości inwestycyjne	3.3	30 233	15 357	15 626
Wartość firmy	3.4	42 197	42 197	40 735
Pozostałe wartości niematerialne	3.5	60 542	63 319	61 343
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		3 313	3 321	1 118
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.6	9 222	11 233	14 395
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3.7a	333	2 904	492
Inwestycje pozostałe		112	112	106
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.8	34 141	31 237	35 007
Pozostałe należności		6 791	5 392	3 914
		741 783	731 910	673 847
AKTYWA OBROTOWE				
Zapasy	3.9	132 503	114 967	76 555
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.10	434 630	392 153	406 721
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		2 788	2 222	5 210
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.11	95 831	46 886	40 842
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3.12	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7a	3 175	8 516	1 149
Udziały i akcje		-	-	1
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		169 050	207 937	235 834
		837 977	772 681	766 312
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży		-	3 861	5 598
Aktywa razem		1 579 760	1 508 452	1 445 757

PASYWA	Nota	Stan na 30 czerwca 2018 r.	Stan na 31 grudnia 2017 r.*	Stan na 1 stycznia 2017 r.*
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki				
Kapitał zakładowy	3.13	8 133	8 133	8 133
Pozostałe kapitały		143 041	143 041	143 041
Różnice kursowe		11 402	4 169	18 524
Zysk netto za okres bieżący		4 300	42 036	73 034
Niepodzielony wynik finansowy		667 519	665 525	604 691
Zmiany niepodzielonego wyniku z tytułu zastosowania MSSF 15		-	(27 842)	(50 432)
		834 395	835 062	796 991
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		19 321	16 128	14 641
Kapitał własny razem		853 716	851 190	811 632
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania długoterminowe				
Kredyty i pożyczki	3.14	188 187	185 596	146 331
Inne zobowiązania		5 156	6 928	5278
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	1 862	736	2 537
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	388	446	631
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.8	42 246	43 962	42 144
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	-	-	-
		237 839	237 668	196 921
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.17	195 984	177 320	154 493
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		7 282	4 942	16 800
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	3.11	93 389	65 133	91 358
Kredyty i pożyczki	3.14	65 707	39 111	28 469
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	2 498	509	2 350
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	12 357	165	6 530
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	110 988	132 414	137 204
		488 205	419 594	437 204
Zobowiązania razem		726 044	657 262	634 125
Razem kapitał własny i zobowiązania		1 579 760	1 508 452	1 445 757

*) Dane na 01.01.2017 r. i 31.12.2017 r. zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Q2 2018*	6 miesięcy 2018	Q2 2017	6 miesięcy 2017**
Przychody ze sprzedaży		332 019	604 008	251 536	507 157
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów		(245 884)	(461 331)	(200 142)	(400 510)
Zysk brutto na sprzedaży		86 135	142 677	51 394	106 647
Pozostałe przychody operacyjne		13 924	15 333	14 636	16 064
Koszty sprzedaży i marketingu		(34 289)	(61 682)	(31 361)	(63 238)
Koszty ogólnego zarządu		(21 095)	(43 109)	(24 107)	(44 332)
Pozostałe koszty operacyjne		(10 244)	(18 220)	(872)	(3 351)
Zysk operacyjny		34 431	34 999	9 690	11 790
Przychody/koszty finansowe - netto		(18 252)	(20 915)	4 052	24 941
Udział w zyskach / (stratach) jednostek stowarzyszonych		(1 515)	(2 660)	(798)	(1 983)
Zysk przed opodatkowaniem		14 664	11 424	12 944	34 748
Podatek dochodowy		(429)	(3 931)	(1 410)	(5 682)
Zysk netto za okres		14 235	7 493	11 534	29 066
w tym:					
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		10 540	4 300	8 667	26 871
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli		3 695	3 193	2 867	2 195
Zysk na akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej za okres (wyrażony w PLN na jedną akcję)					
– podstawowy			0,53		3,30
– rozwodniony			0,53		3,30

III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Q2 2018*	6 miesięcy 2018	Q2 2017	6 miesięcy 2017**
Zysk netto za okres	14 235	7 493	11 534	29 066
Pozostałe dochody całkowite				
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	6 163	7 232	(598)	(10 062)
Razem pozostałe dochody całkowite	6 163	7 232	(598)	(10 062)
Suma dochodów całkowitych za okres	20 399	14 726	10 936	19 004
przypadających akcjonariuszom jednostki dominującej	16 705	11 533	8 068	16 807
przypadających udziałom niedającym kontroli	3 694	3 193	2 868	2 197

*) Dane za II kwartał 2018 r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres półrocza 2018 (objętych przeglądem) danych wykazanych przez Grupę w raporcie za I kwartał 2018 r.

**) Dla celów porównawczych dane za 6 miesięcy 2017 zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.

IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej					Kapitały przypadające udziałom nieobjętym kontroli	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zysk netto za okres bieżący	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 1 stycznia 2017 r.	8 133	143 041	18 524	73 034	604 691	14 641	862 064
Przeniesienie wyniku za rok 2016	-	-	-	(73 034)	73 034	-	-
Zmiany wyniku niepodzielonego z tytułu zastosowania MSSF 15*	-	-	-	-	(50 432)	-	(50 432)
Dywidenda do wypłaty	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
Różnice kursowe ⁽¹⁾	-	-	(10 064)	-	-	2	(10 062)
Zysk za okres ⁽²⁾	-	-	-	26 871	-	2 195	29 066
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	(10 064)	26 871	-	2 197	19 004
Stan na 30 czerwca 2017 r.	8 133	143 041	8 460	26 871	615 093	16 838	818 436
Stan na 1 stycznia 2018 r.	8 133	143 041	4 169	42 036	665 525	16 128	879 032
Zmiany wyniku niepodzielonego z tytułu zastosowania MSSF 15*	-	-	-	-	(27 842)	-	(27 842)
Stan na 1 stycznia 2018 r. po korekcie wyniku niepodzielonego z tytułu zastosowania MSSF 15	8 133	143 041	4 169	42 036	637 683	16 128	851 190
Przeniesienie wyniku za rok 2017	-	-	-	(42 036)	42 036	-	-
Dywidenda do wypłaty	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
Różnice kursowe ⁽¹⁾	-	-	7 233	-	-	-	7 233
Zysk za okres ⁽²⁾	-	-	-	4 300	-	3 193	7 493
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	7 233	4 300	-	3 193	14 726
Stan na 30 czerwca 2018 r.	8 133	143 041	11 402	4 300	667 519	19 321	853 716

Zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2018 r., zysk netto za rok 2017 w kwocie 12 200 023,50 zł przeznaczono do wypłaty jako dywidendę dla akcjonariuszy spoza Grupy. Dywidenda została wypłacona w dniu 31 sierpnia 2018 roku. Wg stanu na dzień 30 czerwca 2018 r. w pozostałych spółkach Grupy brak jest podstaw do dokonywania wypłat dywidend za rok 2017 do podmiotów spoza Grupy.

*) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa do przychodów ze sprzedaży zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. W związku z powyższym dokonano ustaleń na dzień 1 stycznia 2018 r. różnicy w przychodach z lat poprzednich pomiędzy zasadami stosowanymi poprzednio a zasadami wynikającymi z MSSF 15 (ujętej jako korekta wyniku z lat poprzednich w powiązaniu z międzyokresowymi rozliczeniami przychodów z tytułu kontraktów długoterminowych). Do wyliczenia przedmiotowej różnicy zastosowano poniższą metodologię: ustalono kontrakty znajdujące się w trakcie realizacji na 31 grudnia 2017 r. a w odniesieniu do tych kontraktów dokonano przeliczenia przychodów ze sprzedaży wg MSSF 15 za cały okres ich realizacji, tj. od dnia rozpoczęcia do 31 grudnia 2017 r. Wpływ opisanych zmian na zysk netto H1 2017 wyniósł 16 092 tys. zł.

V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	7 493	29 066
Korekty razem	(4 826)	22 092
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek	2 660	1 983
podporządkowanych wycenianych metodą praw własności		
Amortyzacja	36 411	31 745
Zysk (strata) z tytułu różnic kursowych	(835)	(1 035)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	1 563	1 368
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	(11 297)	(9 636)
Zmiana stanu zapasów	(15 006)	(22 709)
Zmiana stanu należności	(30 095)	69 873
Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	11 616	(49 561)
Inne korekty	157	64
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	2 667	51 158
Zapłacony podatek dochodowy	(8 891)	(10 790)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(6 224)	40 368
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(36 700)	(69 962)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	1 406	9 647
Nabycie wartości niematerialnych	(10 868)	(9 799)
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości oraz WNIP	3	2
Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(430)	(739)
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	-	(6 305)
Udzielone pożyczki	(11 150)	(374)
Spłata udzielonych pożyczek	9 100	30
Odsetki	214	144
Inne wydatki na aktywa finansowe	-	-
Inne wpływy z aktywów finansowych	3 750	5 473
Inne wpływy inwestycyjne	-	-
Inne wydatki inwestycyjne	(89)	(138)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(44 764)	(72 021)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji kapitału	-	-
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	33 153	56 155
Spłata kredytów i pożyczek	(23 685)	(19 180)
Odsetki od kredytu	(1 876)	(1 464)
Odsetki od pożyczek otrzymanych	-	(83)
Udzielenie pożyczek	(1 123)	-
Wpływy z tytułu spłaty udzielonych pożyczek	733	-
Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek	42	-
Pozostałe odsetki i inne wydatki	(303)	(218)
Płatności zobowiązań z tyt. umów leasingu finansowego	(91)	(85)
Inne wpływy finansowe	314	408
Inne wydatki finansowe	-	-
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	7 164	35 533
Zmiana środków pieniężnych netto	(43 824)	3 880

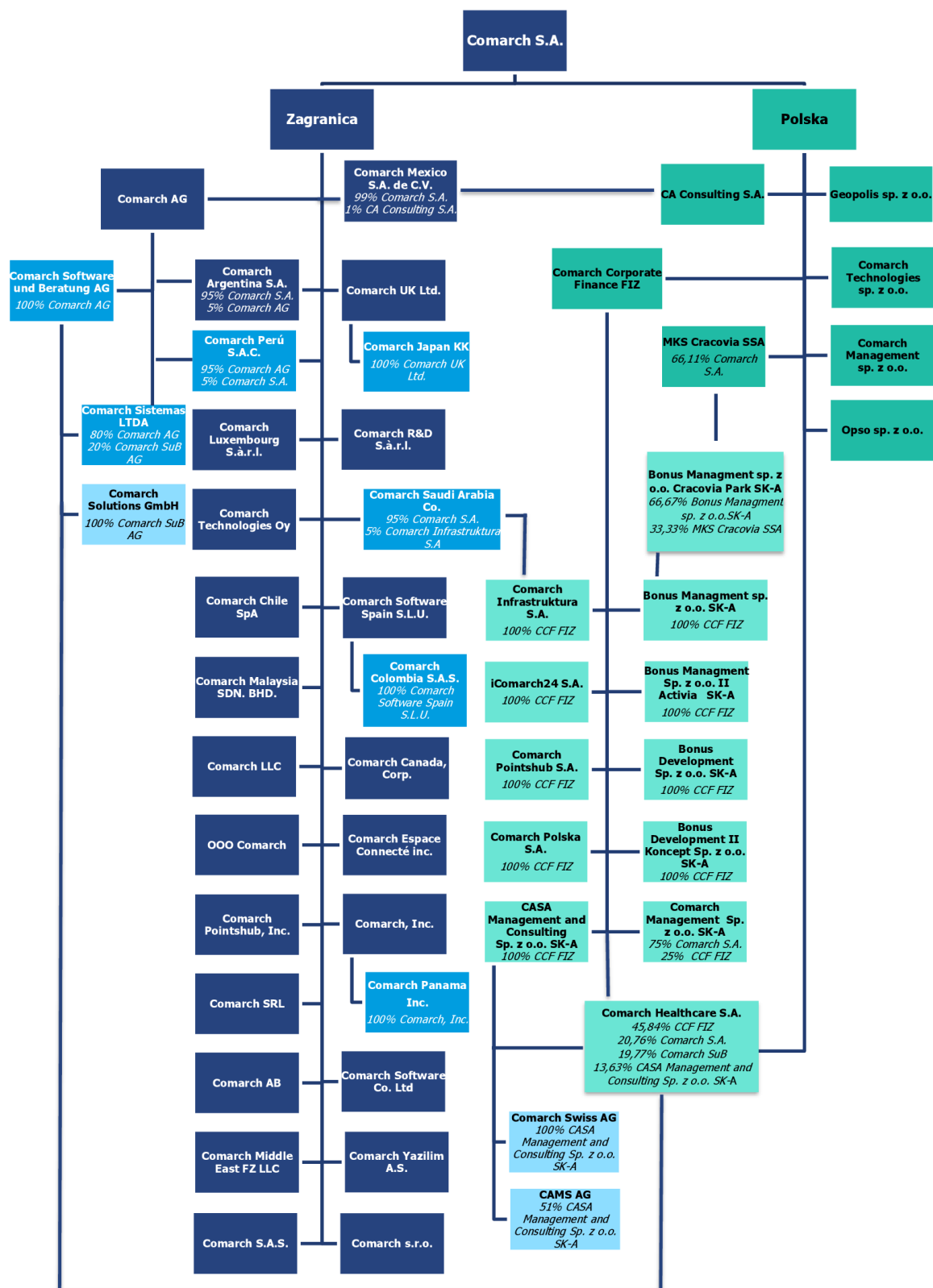
Środki pieniężne na początek okresu	207 925	235 825
Dodatnie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	4 938	(9 867)
Środki pieniężne na koniec okresu	169 039	229 838
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	4 165	3 550

VI. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

■ 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V. i Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Pointshub S.A. prowadzi działalność z zakresu Smart City,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,

- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- Geopolis sp. z o.o. wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółka Comarch s.r.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej.

1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w I półroczu 2018 roku

W dniu 22 marca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 10 114 806,00 PLN do 12 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję. Rejestracja podwyższenia nastąpiła 6 lipca 2018.

W dniu 11 maja 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Management Sp. z o.o. o kwotę 100 000 PLN, tj. z kwoty 300 000 PLN do kwoty 400 000 PLN.

W dniu 13 kwietnia 2018 r. została zarejestrowana spółka zależna Comarch Mexico S.A. de C.V. o kapitale zakładowym 500 000 MXN składającym się z 500 akcji o wartości 1 000 MXN każda. Spółka Comarch S.A. posiada 495 akcji, czyli 99% udziałów i głosów w spółce Comarch Mexico S.A. de S.V. a CA Consulting S.A. posiada 5 akcji, czyli 1% udziałów i głosów w spółce.

1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

W dniu 6 lipca 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Healthcare S.A. o kwotę 2 mln PLN, tj. z kwoty 10 114 806,00 PLN do kwoty 12 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN.

W dniu 2 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Japan KK podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 10 mln JPY, tj. z 5 mln JPY do 15 mln JPY. Comarch UK objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 200 akcji o wartości nominalnej 50 000 JPY. Do dnia publikacji niniejszego raportu powyższe podwyższenie kapitału nie zostało zarejestrowane.

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze niezbadane Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy („Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe”) obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 roku wraz z danymi porównywalnymi, zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości („MSR”) 34, oraz zgodnie z odpowiednimi standardami rachunkowości mającymi zastosowanie do śródrocznej sprawozdawczości finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi w czasie przygotowywania niniejszego Skróconego Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 roku nie obejmuje wszystkich informacji oraz ujawnień wymaganych w rocznym sprawozdaniu finansowym i należy je czytać łącznie ze zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), zawierającym noty („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe sporządzone według MSSF”) za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Zasady rachunkowości oraz metody wyliczeń przyjęte do przygotowania Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego obejmującego okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 roku są spójne z zasadami opisanymi w zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Comarch sporządzonym według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku (Nota 2 oraz Nota 3 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonego według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku).

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 roku składa się ze skonsolidowanego bilansu, skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego zestawienia całkowitych dochodów, zestawienia zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych, skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych oraz wybranych not objaśniających.

W śródrocznym sprawozdaniu finansowym uwzględnia się bądź odracza koszty powstające w roku finansowym nierównomiernie tylko wtedy, gdy powyższe koszty powinny zostać uwzględnione bądź odroczone w czasie na koniec danego roku obrotowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2018 roku zostało przygotowane w tysiącach PLN i zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 31 sierpnia 2018 roku.

Zmiany do istniejących standardów do zastosowania po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie

Grupa zastosowała MSSF 15 po raz pierwszy w sprawozdaniu za okres I kwartału 2018 r. Wynikające z zastosowania skutki korekt wyniku z lat poprzednich oraz wyniku roku 2017 zaprezentowane są w bilansie na 31 grudnia 2017 r., zestawieniu zmian w kapitałach oraz nocie [3.11](#). Dla celów porównawczych dokonano przekształcenia danych na 30 czerwca 2017 r. według zasad wynikających z MSSF 15.

Skutki zmian MSSF15	1 styczeń 2017	31 marca 2017	30 czerwiec 2017	31 grudnia 2017
Aktywa				
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	882	3 805	4 312	6 537
Razem	882	3 805	4 312	6 537

Pasywa

Niepodzielony wynik finansowy	(50 432)	(50 432)	(50 432)	(50 432)
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	51 314	40 852	38 652	34 379
Zysk netto za okres bieżący (w RZiS pozycja przychody ze sprzedaży)	-	13 385	16 092	22 590
Razem	882	3 805	4 312	6 537

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- **MSSF 1 Śródroczna sprawozdawczość finansowa**, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,
- **MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach**, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, **przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie**,
- **MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach**, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. *venture capital*) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem poprawek do MSSF 12, które obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później) lub później.

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

Grupa zastosowała MSSF 9 po raz pierwszy w sprawozdaniu za okres I kwartału 2018 r. Wpływ zastosowania MSSF 9 na sprawozdanie skonsolidowane spółki po przeprowadzeniu analizy jest nieistotny.

- **Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji** Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.
- **Zmiany w MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** opublikowane w dniu 12 września 2016 roku. Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.
- **Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych** Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.

Ww. zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za półrocze 2018 roku poza opisanymi powyżej.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy oraz zmiany do standardów zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 16 Leasing** Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15).

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie standardu. Zarząd Spółki Dominującej informuje, że zastosowanie MSSF 16 będzie miało w przyszłości wpływ na kwoty i ujawnienia prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej. W odniesieniu do MSSF 16 aktualnie nie ma jeszcze możliwości przedstawienia wiarygodnych danych szacunkowych dotyczących jego oddziaływania na sprawozdanie finansowe.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowych interpretacji, które według stanu na dzień publikacji raportu nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE.

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14),
- **MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe**, opublikowany w dniu 18 maja 2017,
- Zmiany w **MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem** opublikowane w dniu 11 września 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- **KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe**, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,
- **KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego**, opublikowana 7 czerwca 2017 roku,
- **Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą**, opublikowana 12 października 2017 roku,
- **Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach**, opublikowana 12 października 2017 roku,
- **Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017)** opublikowane w dniu 12 grudnia 2017 roku,
- **Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu** opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE. Według szacunków jednostki dominującej zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według **MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i**

wycena” nie miałoby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 6 miesięcy 2018 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Japan KK	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch UK
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Mexico S.A. de C.V.	Jednostka zależna	Pełna	99% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A.
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz	Jednostka	Pełna	100% ogólnej liczby

Inwestycyjny Zamknięty	zależna		certyfikatów inwestycyjnych,
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	45,84% w posiadaniu CCF FIZ 20,76% w posiadaniu Comarch S.A., 19,77% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG, 13,63% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Pointshub S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 6 miesięcy 2018 roku

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 6 miesięcy 2018 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiąganych przez Grupę Kapitałową Comarch na przestrzeni roku 2017 przedstawiał się następująco: 22% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 22% w drugim kwartale, 24% w trzecim kwartale oraz 32% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2018 Spółka spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2017 roku.

Grupa zwraca uwagę, że dane porównawcze za pierwsze półrocze 2018 roku zostały zmodyfikowane w związku z zastosowaniem z dniem 1 stycznia 2018 roku zasad wynikających z MSSF 15.

6 miesięcy 2017	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	282 241	128 254	108 394	3 280	19 969	6 024	-	548 162
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	261 209	125 642	105 614	280	9 547	4 865	-	507 157
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	58 334	34 200	23 684	-	-	-	-	116 218
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	65 202	17 222	8 121	-	-	-	-	90 545
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	26 072	7 492	56 427	-	-	-	-	89 991
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	38 467	13 049	15 675	-	-	-	-	67 191
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	17 861	3 459	1 698	-	-	-	-	23 018
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	52 337	50 220	-	-	-	-	-	102 557
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	1 820	-	-	-	-	4 865	-	6 685
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	1 116	-	9	280	9 547	-	-	10 952
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	35	2 406	2 024	775	10 480	344	-	16 064
<i>przychody finansowe</i>	20 997	206	756	2 225	(58)	815	-	24 941
<i>Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom</i>	103 445	17 366	14 435	3 270	4 413	964	(143 893)	-
Przychody segmentu ogółem*	385 686	145 620	122 829	6 550	24 382	6 988	(143 893)	548 162
<i>Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym</i>	251 724	124 957	114 699	36	13 237	6 778	-	511 431
<i>Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom</i>	103 444	17 366	14 435	3 271	4 413	964	(143 893)	-
Koszty segmentu ogółem*	355 168	142 323	129 134	3 307	17 650	7 742	(143 893)	511 431
<i>Podatek bieżący</i>	(78)	(1 756)	(2 961)	(55)	(1 235)	-	-	(6 085)
<i>Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów</i>	(3 359)	3 757	(947)	3	949	-	-	403
<i>Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności</i>	122	-	(2 105)	-	-	-	-	(1 983)
Wynik netto	27 203	5 298	(12 318)	3 191	6 446	(754)	-	29 066
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	27 203	5 298	(12 318)	3 180	4 262	(754)	-	26 871
<i>wynik przypadający udziałom niedającym kontroli</i>	-	-	-	11	2 184	-	-	2 195

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 30 czerwca 2017 roku oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w okresie 6 miesięcy 2017 roku przedstawiają się następująco:

30 czerwca 2017 / 6 miesięcy 2017

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	798 361	194 097	224 993	147 149	61 548	12 079	1 438 227
Zobowiązania	395 432	79 881	88 114	36 043	16 580	3741	619 791
Wydatki inwestycyjne	49 203	11 999	24 130	1675	297	13	87 317
Amortyzacja	19 188	7 245	1 400	775	1 747	1 390	31 745

6 miesięcy 2018	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	325 863	131 951	108 232	3 358	24 111	4 911	-	598 426
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	339 758	131 206	110 840	4 936	11 668	5 600	-	604 008
na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT	53 608	36 172	38 720	-	-	-	-	128 500
na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość	69 983	17 333	7 757	-	-	-	-	95 073
na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi	25 376	16 152	50 884	-	-	-	-	92 412
na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities	36 858	11 578	11 766	4 728	-	-	-	64 930
na rzecz klientów z Sektora Publicznego	73 281	4 540	1 700	-	-	-	-	79 521
na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw	69 301	45 430	-	-	-	-	-	114 731
na rzecz klientów z sektora Medycyna	8 933	-	-	-	-	5 600	-	14 533
na rzecz pozostałych klientów	2 418	1	13	208	11 668	-	-	14 308
pozostałe przychody operacyjne	1 469	943	564	30	12 164	163	-	15 333
przychody finansowe	(15 364)	(198)	(3 172)	(1 608)	279	-852	-	(20 915)
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	173 850	17 409	15 180	3 776	4 357	1 052	(215 624)	-
Przychody segmentu ogółem*	499 713	149 360	123 412	7 134	28 468	5 963	(215 624)	598 426
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	305 636	127 729	123 972	4 029	15 194	7 782	-	584 342
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	173 851	17 409	15 180	3 776	4 357	1 051	(215 624)	-
Koszty segmentu ogółem*	479 487	145 138	139 152	7 805	19 551	8 833	(215 624)	584 342
Podatek bieżący	(4 109)	(2 239)	(1 931)	(272)	-	-	-	(8 551)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	1 100	1 579	1 415	55	471	-	-	4 620
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(333)	-	(2 327)	-	-	-	-	(2 660)
Wynik netto	16 884	3 562	(18 583)	(888)	9 388	(2 870)	-	7 493
<i>w tym:</i>								
wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	16 884	3 562	(18 583)	(886)	6 193	(2 870)	-	4 300
wynik przypadający udziałom niedającym kontroli	-	-	-	(2)	3 195	-	-	3 193

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 30 czerwca 2018 roku oraz w okresie 6 miesięcy 2018 roku przedstawiają się następująco:

30 czerwca 2018 / 6 miesięcy 2018

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	917 351	205 387	239 469	138 242	71 117	8 194	1 579 760
Zobowiązania	479 959	84 524	105 032	34 271	20 416	1 842	726 044
Wydatki inwestycyjne	31 377	7 384	5 116	11 889	3 009	462	59 237
Amortyzacja	22 142	7 967	1 658	957	2 264	1 423	36 411

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży podstawowej- według lokalizacji działalności

	6 miesięcy 2018	%	6 miesięcy 2017	%
Kraj /Polska/	361 962	59,9	275 901	54,4%
Rejon DACH	131 206	21,7	125 642	24,8%
Pozostałe kraje	110 840	18,4	105 614	20,8%
Razem	604 008	100,0	507 157	100,0%

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	30 czerwca 2018 r.	%	31 grudnia 2017 r.	%
Kraj /Polska/	1 134 882	71,8	1 048 264	69,5
Rejon DACH	205 387	13,0	202 412	13,4
Pozostałe kraje	239 491	15,2	257 776	17,1
Razem	1 579 760	100,0	1 508 452	100,0

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	6 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%	6 miesięcy 2017	%
Kraj /Polska/	46 737	78,9	111 187	72,4	50 570	57,9
Rejon DACH	7 384	12,5	16 157	10,5	11 999	13,7
Pozostałe kraje	5 116	8,6	26 384	17,1	24 748	28,4
Razem	59 237	100,0	153 728	100,0	87 317	100,0

3.2. Rzeczowe aktywa trwałe

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Grunty, budynki i budowle	392 691	324 518
Środki transportu i urządzenia	126 845	109 000
Środki trwałe w budowie	22 765	110 381
Pozostałe	12 510	12 760
Zaliczki na środki trwałe w budowie	88	179
Razem	554 899	556 838

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 30 czerwca 2018 roku własnością Grupy jest siedem budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 83 500 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 582 m², budynki biurowe w Łodzi (w tym nowoczesny budynek biurowy o powierzchni całkowitej 9 906,20 m², oddany do użytkowania w 2017 roku), budynek biurowy i oddane do użytkowania w I półroczu 2018 r. data center w Lille oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,01 ha. Środki trwałe w budowie na dzień 30 czerwca 2018 roku obejmują głównie nakłady związane z inwestycjami na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, polegającymi na wykonaniu dodatkowych prac w budynku biurowym SSE 7 (kwota 5 182 tys. PLN), nakłady na modernizację budynków w Bonus Management sp. z o.o. SKA w kwocie 5 577 tys. PLN oraz nakłady na zakup nie przyjętego jeszcze do użytkowania sprzętu komputerowego.

Spółka zależna Comarch Healthcare S.A. rozpoczęła w I kwartale 2012 roku prowadzenie działalności diagnostycznej i medycznej (Centrum Medyczne iMed24) i rozpoczęła użytkowanie sprzętu diagnostycznego i medycznego zakupionego w 2011 roku. Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość księgowa tego sprzętu wynosi 1 860 tys. PLN.

Grupa na podstawie umowy zawartej w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A. zrealizowała VI etap inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy było wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 27 736 m². W dniu 30 października 2017 r. został podpisany aneks do ww. umowy ([RB-20-2017](#)), w którym planowany termin zakończenia inwestycji został wydłużony do 31 grudnia 2017 roku. Prace objęte pierwotnym zakresem umowy zostały wykonane do dnia 31 grudnia 2017 r., natomiast w dniu 25 stycznia 2018 roku został podpisany aneks do ww. umowy ([RB-3-2018](#)), zlecający Wykonawcy

prace dodatkowe związane z budynkiem SSE7. W rezultacie, kwota kontraktu uległa zwiększeniu o 2 721 tys. PLN do poziomu 69 999 tys. PLN. Prace dodatkowe zostaną zakończone w trzecim kwartale 2018 roku. Budynek biurowy nabyty w Lille przez Comarch S.A.S. został dostosowany do funkcji biurowej i stanowi obecnie siedzibę spółki. W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy była przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem 17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosiła 7 553 tys. EUR netto, tj. 32 943 tys. PLN, wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2018 roku. Prace zostały zakończone w drugim kwartale 2018 roku.

3.3. Nieruchomości inwestycyjne

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Grunty	3 234	2 875
Budynki	26 999	12 482
Razem	30 233	15 357

Na dzień 30 czerwca 2018 roku nieruchomości inwestycyjne obejmują zabudowane nieruchomości zlokalizowane w Krakowie, wykorzystywane na cele wynajmu podmiotom spoza Grupy oraz grunty położone w Krakowie, nabyte w celu budowy obiektów przeznaczonych na wynajem dla podmiotów spoza Grupy oraz nieruchomość zlokalizowaną w Kostrzynie wynajmowaną podmiotom spoza Grupy.

3.4. Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Comarch Kraków	99	99
CDN Comarch	1 227	1 227
Comarch AG	1 900	1 900
Comarch, Inc.	58	58
Comarch Software und Beratung AG	29 038	29 038
Comarch Swiss AG	8 413	8 413
Geopolis sp. z o.o.	1 462	1 462
Razem	42 197	42 197

Test na utratę wartości przeprowadzony został na dzień 31 grudnia 2017 roku, według metodologii zastosowanej i szczegółowo opisanej w rocznym sprawozdaniu finansowym za rok 2017. Nie stwierdzono utraty wartości.

3.5. Pozostałe wartości niematerialne

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Koszty zakończonych prac rozwojowych	239	335
Prawo wieczystego użytkowania	38 617	39 312
Koncesje, licencje i oprogramowanie	15 274	15 355
Inne	6 412	8 317
Zaliczki na WNiP	-	-
Razem	60 542	63 319

Inne wartości niematerialne obejmują wycenę zaliczonych do wartości niematerialnych aktywów związanych z kartami zawodników w MKS Cracovia SSA w kwocie 6 412 tys. PLN.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. PLN jest traktowane jako wartość niematerialna o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu, czyli gminy Kraków.

3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku Grupa posiada inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2017 r.	14 395
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	125
Udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(4)
Udzielenie i spłaty pożyczki dla SoInteractive S.A.	222
Udział w wyniku Thanks Again LLC	(2 104)
Stan na 30 czerwca 2017 r.	12 634
Stan na 1 stycznia 2017 roku	14 395
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(111)
Objęcie akcji i udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(14)
Spłata pożyczki dla SoInteractive S.A.	(80)
Objęcie akcji i udział w wyniku Thanks Again LLC	(2 957)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	11 233
Stan na 1 stycznia 2018 roku	11 233
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(331)
Udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(2)
Udzielenie i spłaty pożyczki dla SoInteractive S.A.	640
Udział w wyniku Thanks Again LLC	(2 318)
Stan na 30 czerwca 2018 r.	9 222

Wykazane na dzień 30 czerwca 2018 roku inwestycje w jednostkach stowarzyszonych obejmują nabyte przez CCF FIZ i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A udziały i akcje w spółce SoInteractive S.A. stanowiące 42,98% akcji (27,37% w głosach na WZA spółki), akcje w spółce Metrum Capital S.A., w której Comarch S.A. objął 21,43% kapitału zakładowego (15,79% w głosach na WZA spółki), a spółka CAMS AG objęła 42,86% kapitału zakładowego (31,58% w głosach na WZA spółki) o łącznej zerowej wartości, udziały w spółce Thanks Again LLC, w której Comarch Pointshub, Inc. objął 42,50% kapitału zakładowego (42,50% w głosach na WZA spółki) o wartości 8 452 tys. PLN

(wartość nominalna objętych udziałów 30 831 tys. PLN pomniejszona o udziały w wyniku bieżącym z lat 2015-2018 oraz o aktualizację wartości udziałów) oraz pożyczki udzielone spółce SoInteractive S.A. przez Comarch Infrastruktura S.A w kwocie 770 tys. PLN.

3.7. Pochodne instrumenty finansowe

a) Aktywa

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	3 508	11 316
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	-	104
	3 508	11 420
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>3 175</i>	<i>8 516</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>333</i>	<i>2 904</i>

b) Zobowiązania

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	3 298	426
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	1 062	819
	4 360	1 245
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>2 498</i>	<i>509</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>1 862</i>	<i>736</i>

Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut. Na dzień 30 czerwca 2018 roku ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów forward otwartych na dzień 30 czerwca 2018 roku wyniosła 46 800 tys. EUR, 12 200 tys. USD.

Spółka Comarch S.A. w dniu 24 października 2013 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 30 września 2013 roku w Banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 5 lat, tj. do 31 października 2018 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi minus 37 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 27 czerwca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla nieodnawialnego kredytu obrotowego zaciągniętego w dniu 4 stycznia 2013 roku w Banku Zachodnim WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 5 lat, tj. do 28 czerwca 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi minus 60 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 9 lipca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w czerwcu 2006 roku w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta

została na okres 10 lat, tj. do dnia 29 lipca 2024 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi minus 427 tys. PLN.

W dniu 23 października 2015 roku, spółka Comarch S.A. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 4 grudnia 2013 roku w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 8 lat, tj. do 30 listopada 2023 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi minus 283 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu długoterminowego udzielonego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 30 września 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi minus 5 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 29 lutego 2028 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi 217 tys. PLN.

W dniu 27 listopada 2017 roku, spółka Bonus Development Sp. z o.o. SKA zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 29 czerwca 2015 roku w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na cały okres kredytowania, tj. do 31 maja 2030 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi 33 tys. PLN.

3.8. Odroczonego podatek dochodowy

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Różnice przejściowe	16 495	12 591
Aktywa z tytułu straty podatkowej	10 066	9 783
Aktywa z tytułu działalności w SSE	7 580	8 863
Razem	34 141	31 237
<i>Odniesione na wynik</i>	<i>34 141</i>	<i>31 237</i>

W okresie dwóch kwartałów 2018 roku Grupa rozwiązała częściowo utworzone na 31 grudnia 2017 r. aktywo z tytułu działalności strefowej w wysokości 1 283 tys. PLN stosownie z wysokością osiągniętego dochodu strefowego w I półroczu roku 2018. Aktywo to będzie rozwiązywane na przestrzeni roku 2018 w proporcji do osiąganego dochodu strefowego.

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku, aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 30 czerwca 2018 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 16 275 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 28 929 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 22 759 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W okresie pierwszego półrocza 2018 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 1 721 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 625 tys. PLN, a także utworzenia aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie +283 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +2 904 tys. PLN.

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Rezerwa na podatek odroczony		
Różnice przejściowe	14 536	16 152
Rezerwa z tytułu wyceny nieruchomości MKS Cracovia SSA	5 430	5 430
Rezerwa z tytułu wyceny certyfikatów CCF FIZ	22 280	22 380
Razem	42 246	43 962
<i>Odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>Odniesione na wynik finansowy</i>	<i>36 816</i>	<i>38 532</i>

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w pierwszym półroczu 2018 roku zmniejszenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 100 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych w kwocie 2 684 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 4 300 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto pierwszego półrocza 2018 wyniósł +1 716 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 4 620 tys. PLN.

W odniesieniu do spółki Comarch Healthcare S.A. mimo występowania straty podatkowej nie tworzono z tego tytułu aktywa na podatek odroczony ze względu na brak możliwości dokonania wiarygodnych szacunków co do możliwości wykorzystania istniejącej straty podatkowej z lat ubiegłych. W spółce MKS Cracovia SSA, nie utworzono aktywa z tego tytułu, ze względu na brak możliwości wiarygodnego określenia, czy możliwe będzie wykorzystanie w przyszłości pozostałego jeszcze limitu straty podatkowej z lat ubiegłych.

3.9. Zapasy

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Materiały i surowce	1 543	1 273
Produkcja w toku	100 845	87 838
Towary	27 522	25 078
Produkty gotowe	1 758	150
Zaliczki na towary	835	628
Razem	132 503	114 967

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 221 866 tys. PLN (6 miesięcy 2018), 333 918 tys. PLN (12 miesięcy 2017), 158 257 tys. PLN (6 miesięcy 2017).

W okresie 6 miesięcy 2018 roku Grupa Comarch nie utworzyła odpisów aktualizujących wartość towarów i materiałów. Grupa Comarch nie rozwiązała odpisów utworzonych w latach wcześniejszych.

3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Należności handlowe netto	360 376	347 254
<i>Należności handlowe brutto</i>	<i>397 431</i>	<i>376 110</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(37 055)</i>	<i>(28 856)</i>
Należności pozostałe	42 934	19 687
Rozliczenia międzyokresowe czynne	16 588	13 593
Pozostałe rozliczenia	3 191	452
Pożyczki	10 049	7 541
Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych netto	1 492	3 626
<i>Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych brutto</i>	<i>6 682</i>	<i>6 511</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(5 190)</i>	<i>(2 885)</i>
Razem	434 630	392 153
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>434 630</i>	<i>392 153</i>

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa posiada dużą liczbę klientów. W okresie 6 miesięcy 2018 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 12 866 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 2 372 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.11. Kontrakty długoterminowe

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	16 537	25 946
Przychody z niezakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	128 540	79 280
Efekt rozliczenia zgodnie z MSR 11 niezakończonych kontraktów ujętych w okresie sprawozdawczym	20 689	51 828
Razem	165 766	157 054

Z uwagi, iż Spółka stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom. Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac. Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 30 czerwca 2017, a 30 czerwca 2018 prezentowana jest poniżej:

	30 czerwca 2018 r.	30 czerwca 2017 r.
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte do dnia bilansowego - wg stopnia zawansowania prac	842 115	510 969
Wystawione faktury	(839 673)	(509 657)
Razem	2 442	1 312

	Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	Efekt rozliczenia netto
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym			
Wartość na 1 stycznia 2017 r.	39 960	(40 044)	(84)
Korekta stanu na 1 stycznia 2017 r. z tytułu zastosowania MSSF 15	882	(51 314)	(50 432)
Wartość na 1 stycznia 2017 r. po korekcie z tytułu MSSF 15	40 842	(91 358)	(50 516)
Korekta okresu bieżącego z tytułu zastosowania MSSF 15 (odwrócenie korekty ujętej w bilansie otwarcia na 1 stycznia 2017 r.)	-	25 738	25 738
Korekta okresu bieżącego	22 441	3 649	26 090
Wartość na 30 czerwca 2017 r.	63 283	(61 971)	1 312
Zmiana	22 441	29 387	51 828
Wartość na 1 stycznia 2018 r. przed korektą z tytułu zastosowania MSSF 15	40 349	(30 754)	9 595
Korekta stanu na 1 stycznia 2018 r.	6 537	(34 379)	(27 842)

z tytułu zastosowania MSSF 15

Wartość na 1 stycznia 2018 r. po korekcie z tytułu MSSF 15	46 886	(65 133)	(18 247)
---	--------	----------	----------

Korekta okresu bieżącego z tytułu zastosowania MSSF 15 (odwrócenie korekty ujętej w bilansie otwarcia na 1 stycznia 2018 r.)	(4 552)	3 898	(654)
--	---------	-------	-------

Korekta okresu bieżącego	53 497	(32 154)	21 343
--------------------------	--------	----------	--------

Wartość na 30 czerwca 2018 r.	95 831	(93 389)	2 442
--------------------------------------	---------------	-----------------	--------------

Zmiana	48 945	(28 256)	20 689
---------------	---------------	-----------------	---------------

3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

W okresie 6 miesięcy 2018 roku oraz w okresie porównawczym Grupa Comarch nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

3.13. Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2017 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 30 czerwca 2017 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2017 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 30 czerwca 2018 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się:

- 1) 864 800 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A,
- 2) 75 200 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 3) 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 4) 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 5) 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 6) 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 7) 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 8) 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 9) 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 10) 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 11) 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2,
- 12) 91 041 akcji zwykłych na okaziciela serii J2,
- 13) 73 953 akcji zwykłych na okaziciela serii K3,
- 14) 7 759 akcji zwykłych na okaziciela serii L1.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna.

W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu. Nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- b) zbycie na rzecz zstępných zbywcy,
- c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.
- d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułomnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępných, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

3.13.1. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w I półroczu 2018 roku

W dniu 12 marca 2018 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 8 marca 2018 r. 7 539 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 145,50 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 1 096 924,50 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-5-2018](#) i [RB-5-2018/K](#) z dnia 12 marca 2018 r.

W dniu 27 czerwca 2018 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcjach, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowe transakcje dotyczyły zakupu w dniu 2 marca 2018 r. 63 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 155,00 PLN za 1 akcję oraz zakupu w dniu 27 czerwca 2018 r. 300 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 144,00 PLN za 1 akcję. Łączna wartość obu transakcji wyniosła 52 965,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-13-2018](#) z dnia 27 czerwca 2018 r.

3.13.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego po dacie bilansu

Nie wystąpiły.

3.14. Kredyty i pożyczki

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Długoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	179 231	177 920
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	8 956	7 676
	188 187	185 596
Krótkoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	34 603	33 739
Kredyty odnawialne	9 993	3 018
Pożyczki	21 111	2 354
	65 707	39 111
Kredyty, pożyczki ogółem	253 894	224 707

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej.

W okresie pierwszego półrocza 2018 roku wartość uruchomionych nieodnawialnych kredytów bankowych i pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 33 153 tys. PLN a wartość spłaconego kapitału od kredytów bankowych oraz pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 23 685 tys. PLN. Na dzień bilansowy Grupa Comarch wykorzystywała kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 9 993 tys. PLN.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy ryzykiem stopy	Do 6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Stan na 31 grudnia 2017 r.					
Kredyty i pożyczki	18 636	20 969	118 365	67 231	225 201
Odsetki	(494)	-	-	-	(494)
Razem	18 142	20 969	118 365	67 231	224 707
Stan na 30 czerwca 2018 r.					
Kredyty i pożyczki	46 995	19 144	126 211	61 976	254 326
Odsetki	(432)	-	-	-	(432)
Razem	46 563	19 144	126 211	61 976	253 894

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych długoterminowych	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Od 1 do 2 lat	35 116	33 701
Od 2 do 5 lat	91 095	84 664
Powyżej 5 lat	61 976	67 231
	188 187	185 596

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
W walucie polskiej	41 186	12 484
W EUR (równowartość w PLN)	212 708	212 223
	253 894	224 707

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Kredyty bankowe	1,67%	1,64%
Pożyczki	2,08%	3,66%

3.14.1. Kredyty nieodnawialne i pożyczki

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (nie uwzględnia wyceny odsetek na dzień bilansowy)				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta	Kwota	PLN			
Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	budynek biurowy SSE4 w Krakowie	44 000	PLN	3 873 (wobec 4 182 na 31 grudnia 2017)	EUR	16 891 (wobec 17 444 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	4 126	EUR	1 719 (wobec 1 977 na 31 grudnia 2017)	EUR	7 498 (wobec 8 246 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-10-2018	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Zachodni WBK S.A.	nieodnawialny kredyt obrotowy	7 400	EUR	2 467 (wobec 2 944 na 31 grudnia 2017)	EUR	10 759 (wobec 12 280 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 28-06-2019	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji

Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	budynek biurowy SSE6 w Krakowie	13 323	EUR	9 021 (wobec 9 854 na 31 grudnia 2017)	EUR	39 346 (wobec 41 098 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-11-2023	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	budynek biurowy SSE7 w Krakowie	13 333	EUR	13 333 (wobec 11 286 na dzień 31 grudnia 2017)	EUR	58 152 (wobec 47 075 na dzień 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-02-2028	15.05.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Bank Handlowy w Warszawie S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	długoterminowy kredyt nieodnawialny	2 508	EUR	1 980 (wobec 2 508 na 31 grudnia 2017)	EUR	8 636 (wobec 10 461 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-09-2019	30.09.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Bank Handlowy w Warszawie S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	DNB Bank Polska S.A.	środki trwałe - wyposażenie Laboratorium Internet of Things w Krakowie	2 531	EUR	1 955 (wobec 2 130 na dzień 31 grudnia 2017)	EUR	8 527 (wobec 8 885 na dzień 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w DNB Bank Polska S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch Healthcare S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	środki trwałe - sprzęt medyczny do Centrum Medycznego iMed24 w Krakowie	15 889	PLN			1 135 (wobec 2 459 na 31 grudnia 2017)	PLN	WIBOR1M + marża banku	31.12.2018	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, poręczenie Comarch S.A., pełnomocnictwo do rachunków Comarch Healthcare S.A. i Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o

											poddaniu się egzekucji
Comarch AG	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	budynek biurowy w Dreźnie - refinansowanie	6 000	EUR	0 (wobec 621 na 31 grudnia 2017)	EUR	0 (wobec 2 589 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	15.05.2018	dług gruntowy na budynku biurowym w Dreźnie, przelew praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Dreźnie, poręczenie Comarch S.A. oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji
Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	budynek biurowy w Łodzi	9 262	EUR	7 667 (wobec 8 043 na 31 grudnia 2017)	EUR	33 442 (wobec 33 545 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-05-2030	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, pełnomocnictwo do rachunków Bonus Development Sp. z o.o. SK-A prowadzonych w Bank Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji art. 777 KC, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej ze spółką Comarch S.A., poręczenie spółki Comarch S.A. wraz z pełnomocnictwem do dysponowania rachunkami Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A. oraz oświadczeniem o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.S, Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	Budynek Data Center w Lille we Francji	8 000	EUR	6 872 (wobec 6 734 na 31 grudnia 2017)	EUR	29 974 (wobec 28 085 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości należącej do Comarch S.A. położonej w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (budynek SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji art. 777 KC, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A., cesja

											praw z polisy ubezpieczeniowej budynku SSE4
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	12 980	PLN			8 944 (wobec 9 983 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	17 691	PLN			17 691 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	31.01.2019	brak
Comarch Polska S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	3 475	PLN			3 338 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.05.2022	Poreczenie Comarch S.A.

3.14.2. Kredyty odnawialne

Spółka Comarch S.A. korzysta z następujących odnawialnych kredytów w rachunku bieżącym:

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu wg umowy		Kwota kredytu pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta			
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	20 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	12.12.2018	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Powszechnej Kasie Oszczędności Bank Polski S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	30 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	mBank S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	10 000	PLN	9 993	PLN	WIBOR O/N + marża banku	14.03.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w mBank S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji,

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Kredyty odnawialne, w tym:	60 000	55 422
Wykorzystane na dzień bilansowy	9 993	3 018
Dostępne na dzień bilansowy	50 007	52 404

3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	545	611
<i>Część krótkoterminowa</i>	157	165
<i>Część długoterminowa</i>	388	446
Zobowiązania z tytułu dywidendy	12 200	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	12 200	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Zobowiązania z tytułu opłat za objęte akcje	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Razem	12 745	611

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego Grupy Comarch (z wyłączeniem umów leasingu pomiędzy spółkami Grupy) obejmują zobowiązania spółki MKS Cracovia SSA, spółki zależnej Comarch S.A., z tytułu umów leasingu finansowego samochodów. Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość tych zobowiązań wynosi 545 tys. PLN. Dywidenda została wypłacona 31 sierpnia 2018 do akcjonariuszy spoza Grupy.

3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

Krótkoterminowe	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na nagrody pieniężne	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017 r.	4 380	13 407	20 776	26 751	71 890	137 204
Ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat:	(453)	348	(1 119)	2 222	(5 788)	(4 790)
- utworzenie dodatkowych rezerw	20 506	24 109	4 909	19 608	81 407	150 539
- rezerwy wykorzystane w trakcie roku i przeniesione do krótkoterminowych	(20 959)	(23 761)	(6 028)	(17 386)	(87 195)	(155 329)
Stan na 31 grudnia 2017 r.	3 927	13 755	19 657	28 973	66 102	132 414
Stan na 1 stycznia 2018 r.	3 927	13 755	19 657	28 973	66 102	132 414
Zmiana:	4 605	(2 248)	(902)	6 760	(29 641)	(21 426)
- utworzenie rezerw	16 091	12 785	6 702	15 884	24 174	75 636
- wykorzystanie rezerw	(11 486)	(15 033)	(7 604)	(9 124)	(53 815)	(97 062)
Stan na 30 czerwca 2018 r.	8 532	11 507	18 755	35 733	36 461	110 988

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Zobowiązania handlowe	64 749	75 071
Zaliczki otrzymane na poczet usług i dostaw	2 635	986
Zobowiązania handlowe i pozostałe wobec podmiotów powiązanych	310	1 323
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	40 131	38 906
Zobowiązania inwestycyjne	9 124	11 542
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	27 626	24 107
Przychody przyszłych okresów	45 479	21 176
Pozostałe zobowiązania	3 149	2 365
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	2 781	1 844
Razem	195 984	177 320

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego

	Do roku	Do 5 lat	Ogółem
Stan na 31 grudnia 2017 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	21 718	45 097	66 815
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	1 407	955	2 362
Razem	23 125	46 052	69 177
Stan na 30 czerwca 2018 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	21 285	39 985	61 270
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	1 250	500	1 750
Razem	22 535	40 485	63 020

Prezentowane w nocie zobowiązania z tytułu umów najmu powierzchni użytkowej obejmują zobowiązania Grupy z tytułu umów najmu pomieszczeń biurowych i mieszkań służbowych. Umowy z określonym terminem ważności zostały zaliczone w sposób bezpośredni odpowiednio do okresu do roku i do 5 lat. Większość umów została zawarta jednak na czas nieokreślony, dlatego kwoty zobowiązań ustalono drogą przemnożenia miesięcznych kwot czynszu przez 12 miesięcy (kolumna „Do roku”) i 60 miesięcy (kolumna „Do 5 lat”).

Grupa Comarch na dzień 30 czerwca 2018 roku posiadała umowne zobowiązania do opłat z tytułu leasingu operacyjnego środków transportu oraz sprzętu elektronicznego w kwocie 1 750 tys. PLN (wobec 2 362 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2017 roku).

3.19. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 94 678 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 65 876 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Geopolis sp. z o.o. wynosiła 82 tys. PLN, na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 82 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 709 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 634 tys. PLN).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 70 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 67 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („letter of comfort”) dla spółek zależnych: Comarch Healthcare S.A. ważne do 30 czerwca 2019 roku, Comarch Malaysia SDN. BHD. ważne do 31 grudnia 2018 roku oraz bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo oraz Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo.

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy, kredyt w rachunku bieżącym)		
Linie kredytowe*	229 323	190 450
	229 323	190 450

* zawierają odnawialne kredyty w rachunku bieżącym opisane w pkt. [3.14.2](#)

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 50 158 tys. PLN, z czego kwota 7 738 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 142 tys. PLN). Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 11 379 tys. PLN, z czego kwota 0 PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 0 PLN). Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi, nieobjęte postępowaniami sądowymi.

W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi w pierwszym półroczu 2018 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 189 tys. PLN. W pierwszym półroczu 2018 roku nie utworzono odpisów aktualizujących wartość należności w związku ze sprawami spornymi, w których pozostaje Grupa Comarch.

3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki

Nie dotyczy.

3.21. Transakcje z podmiotami powiązanymi**3.21.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług**

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Przychody ze sprzedaży towarów		
SoInteractive S.A.	-	-
Thanks Again LLC	-	-
	-	-
Przychody ze sprzedaży usług		
SoInteractive S.A.	235	395
Thanks Again LLC	250	555
Metrum Capital S.A.	-	1
	485	951
	485	951

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- 1) porównywalnej ceny rynkowej,
- 2) metody koszt plus (marża przy towarach 2-3%, przy usługach 5%),
- 3) marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40%).

3.21.2. Zakupy towarów i usług

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Zakupy towarów		
SoInteractive S.A.	-	188
Thanks Again LLC	-	-
	-	188
Zakupy usług		
SoInteractive S.A.		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	719	2 772
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	1 389	1 502
	2 108	4 274
Thanks Again LLC		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	32	3 355
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	-	-
	32	3 355
Razem	2 140	7 817

3.21.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Należności od podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	395	775
Thanks Again LLC	269	3 937
	664	4 712
Zobowiązania wobec podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	272	1 322
Thanks Again LLC	1	1
	273	1 323

3.21.4. Transakcje z podmiotami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązanymi osobowo

	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Zakupy od podmiotów powiązanych osobowo	891	1 208
Sprzedaż do podmiotów powiązanych osobowo	77	77
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty powiązane osobowo	9 242	35
Pożyczki udzielone podmiotom powiązanym osobowo	11 503*	-
Zakupy od podmiotów stowarzyszonych	2 140	7 817
Sprzedaż do podmiotów stowarzyszonych	485	951
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty stowarzyszone	776	-
Pożyczki udzielone podmiotom stowarzyszonym	770	14

*) Pozycja zawiera pożyczki w wysokości 2 000 tys. zł udzielone Przewodniczącej Rady Nadzorczej Comarch S.A. przez spółkę Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A. Do dnia 31 marca 2018 r. pożyczki te zostały w całości spłacone. Pozycja zawiera także pożyczki w wysokości 353 tys. zł udzielone przez Comarch S.A. Prezesowi Zarządu Comarch S.A.

3.21.5. Salda rozrachunków na dzień bilansowy z jednostkami powiązanymi osobowo

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Należności handlowe od podmiotów powiązanych osobowo	46	15
Należności z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	9 503	7 012
Zobowiązania handlowe wobec podmiotów powiązanych osobowo	415	792
Zobowiązania z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	-	-

4. Noty dodatkowe

4.1. Czynniki i zdarzenia w szczególności o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

4.1.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W pierwszym półroczu 2018 roku Grupa rozwiązała częściowo utworzone na 31 grudnia 2017 r. aktywo z tytułu działalności strefowej w wysokości 1 283 tys. PLN stosownie z wysokością osiągniętego dochodu strefowego w I półroczu roku 2018 r. Aktywo to będzie rozwiązywane na przestrzeni roku 2018 w proporcji do osiąganego dochodu strefowego. Dokonano też częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 1 721 tys. PLN oraz utworzono aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 625 tys. PLN, a także dokonano utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 283 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +2 904 tys. PLN. W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w pierwszym półroczu 2018 roku zmniejszenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 100 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych w kwocie 2 684 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 4 300 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto pierwszego półrocza 2018 wyniósł +1 716 tys. PLN. Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 4 620 tys. PLN.

Szczegóły opisano w pkt [3.8.](#)

4.1.2. Różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2018 roku zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 5 315 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 roku zmniejszyły o 13 718 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 11 964 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 roku zwiększyły o 4 918 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczony od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Grupy o 5 437 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 zwiększyły o 18 027 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za pierwsze półrocze 2018 wyniósł -12 086 tys. PLN (+9 227 tys. PLN w pierwszym półroczu 2017 roku).

4.2. Zdarzenia po dacie bilansu

4.2.1. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch zawarła w okresie od 1 lipca 2018 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r. kontrakty terminowe na sprzedaż 8 175 tys. EUR. Wartość netto kontraktów terminowych nierozliczonych na dzień 31 sierpnia 2018 r. wynosiła 50 940 tys. EUR oraz 10 400 tys. USD. Na dzień 31 sierpnia 2018 r. wycena otwartych kontraktów terminowych wyniosła ok. 5 600 tys. PLN. Kontrakty zapadają w terminie do 30 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

4.3. Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta

Nie wystąpiły.

31.08.2018 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

COMARCH

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
COMARCH S.A.
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
W I PÓŁROCZU 2018 ROKU**

Kraków, 31 sierpnia 2018

Spis treści

1. Informacje o firmie	5
1.1. Akcjonariat	5
2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe.....	8
2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe	8
2.2. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.	9
3. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia	10
4. Struktura sprzedaży	11
4.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)	11
4.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)	12
4.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)	14
5. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej	15
5.1. Czynniki wewnętrzne	15
5.2. Czynniki zewnętrzne	16
6. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożenia	16
6.1. Ryzyko kredytowe	16
6.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych	16
6.3. Ryzyko zmiany kursów walut	17
6.4. Ryzyko płynności finansowej	17
7. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2018 roku	17
8. Analiza finansowa Grupy	19
9. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe	25
9.1. Nieodnawialne kredyty bankowe i otrzymane pożyczki	25
9.2. Odnawialne kredyty bankowe	27
9.3. Pożyczki udzielone	28
9.4. Poręczenia	28
9.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe	31
10. Najważniejsze wydarzenia w I półroczu 2018 roku i po dacie bilansu	32
10.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch	32
10.2. Pozostałe	33
11. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków	34
11.1. Inwestycje kapitałowe	34
11.2. Nieruchomości i pozostałe inwestycje rzeczowe	35
12. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	36
13. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej	37
13.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie	37
13.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2018 r.	37
14. Operacje na akcjach Comarch S.A.	39
14.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej	39
14.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu	39
15. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.	39
16. Pozostałe wydarzenia w I półroczu 2018 roku i po dacie bilansu	39
16.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2018 roku	39
16.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego	39
16.3. Aneks do umowy z Bankiem Pekao S.A. na świadczenie Kompleksowej Obsługi Eksploatacyjnej Systemu Comarch Internet Banking	40
16.4. Aneks do umowy z firmą Budimex S.A. na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (SSE7)	40

16.5. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward	40
17. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta	40
18. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju.....	41
19. Powiązania kapitałowe emitenta	42
19.1. Charakterystyka spółek Grupy Comarch	42
19.2. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	44
19.3. Charakter powiązań.....	45
19.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w I półroczu 2018 roku	47
19.5. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu	47
20. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe	48
21. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych.....	48
22. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena.....	48
22.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	48
22.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut.....	48
22.3. Pozostałe przychody operacyjne	48
23. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym.....	49
24. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczące zobowiązań oraz wierzytelności emitenta lub jego jednostki zależnej, ze wskazaniem przedmiotu postępowania, wartości przedmiotu sporu, daty wszczęcia postępowania, stron wszczętego postępowania oraz stanowiska emitenta	49

**35 mln PLN
zysku
operacyjnego**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

**604 mln PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
5 500
specjalistów**

**53 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie
1,22 mld PLN
(30.06.2018)**

**53,4% udział
sprzedaży
zagranicznej**

1. Informacje o firmie

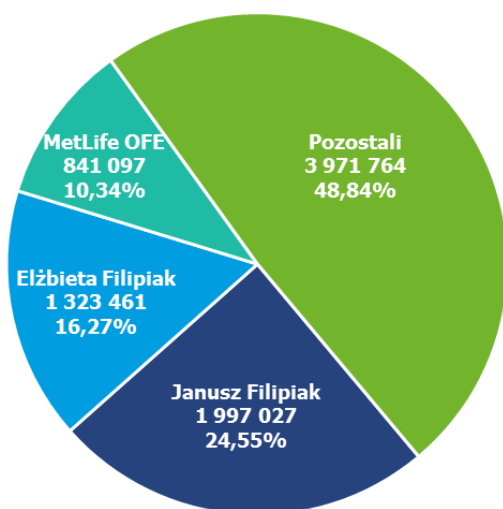
Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Akcjonariat

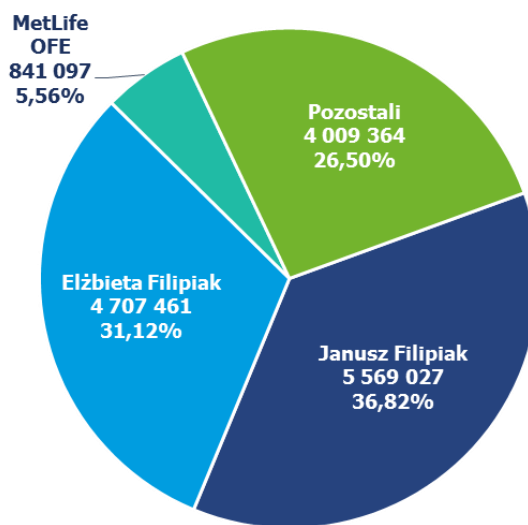
1.1.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% w ogólnej liczbie głosów na WZA Comarch S.A., wg stanu na dzień 31 sierpnia 2018 roku

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się 8 133 349 akcji o łącznej wartości nominalnej 8 133 349 PLN. Zgodnie z informacją posiadaną przez Comarch S.A., na dzień 31 sierpnia 2018 r. akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5% głosów na WZA Spółki są Janusz Filipiak, Elżbieta Filipiak oraz MetLife OFE.

Akcyonariat wg liczby akcji

Akcyonariat wg liczby głosów

1.1.2. Zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu okresowego, tj. od 18 maja 2018 roku

Podmiot	Stan na 31 sierpnia 2018 r.				Stan na 18 maja 2018 r.			
	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56	841 097	10,34	841 097	5,56

1.1.3. Zestawienie stanu posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta na dzień przekazania raportu

Akcjonariusze	Funkcja	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 000	0,37	67 600	0,45
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 230	0,41	33 230	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

Według wiedzy Spółki, spośród członków Rady Nadzorczej jedynie Przewodniczącą Rady Nadzorczej Pani Elżbieta Filipiak jest w posiadaniu akcji Spółki.

1.1.4. Zmiany w stanie posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu kwartalnego

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za pierwszy kwartał 2018 roku, tj. 18 maja 2018 roku oraz w dniu 31 sierpnia 2018 roku, zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 31 sierpnia 2018 r.		Stan na 18 maja 2018 r.	
		Akcje	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	1 997 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	31,12	1 323 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 000	0,45	30 000	0,45
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 230	0,22	32 930	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

1.1.5. Akcje imienne uprzywilejowane co do głosu Spółki dominującej

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu Comarch S.A. Prezes Zarządu Comarch S.A. Janusz Filipiak posiada 470 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 2 350 000 głosów na WZA Spółki oraz 423 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 115 000 głosów na WZA Spółki. Wiceprezes Zarządu Paweł Prokop posiada 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, które uprawniają do 47 000 głosów na WZA Spółki. Przewodnicząca Rady Nadzorczej Comarch S.A. Elżbieta Filipiak posiada 385 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 1 927 000 głosów na WZA Spółki oraz 460 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 303 000 głosów na WZA Spółki.

Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czym nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania,
- zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułamnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz

zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe

2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	H1 2018*	H1 2017*	H1 2016	H1 2015	H1 2014
Przychody ze sprzedaży	604 008	507 157	516 425	505 441	429 677
Przychody ze sprzedaży rozwiązań własnych	540 864	473 663	482 784	434 671	382 870
Zysk operacyjny	34 999	11 790	35 209	44 340	20 823
EBITDA**	71 410	43 535	67 786	69 497	47 335
Zysk przed opodatkowaniem	11 424	34 748	26 599	43 987	20 100
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 300	26 871	12 756	35 782	13 353
Zysk na akcję (w PLN)	0,53	3,30	1,57	4,4	1,65
Aktywa	1 579 760	1 438 227	1 267 164	1 177 068	1 099 922
Kapitał własny	853 716	818 437	803 934	736 475	640 722

W I półroczu 2018 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch były wyższe o 96,9 mln PLN, tj. 19,1% w porównaniu do roku ubiegłego. Wynik operacyjny osiągnął wartość 35 mln PLN i był wyższy o 196,8% w porównaniu do osiągniętego w I półroczu 2017 roku. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej w I półroczu 2018 r. był niższy w porównaniu do osiągniętego w pierwszym półroczu roku poprzedniego o 22,6 mln PLN i osiągnął wartość 4,3 mln PLN. Na dzień 30 czerwca 2018 roku Grupa Comarch zatrudniała 5 616 osób, tj. o 75 osób więcej niż na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec czerwca 2018 roku wzrosła o 141,5 mln PLN, tj. o 9,8% w stosunku do końca czerwca 2017 roku, natomiast wartość kapitału własnego w tym samym czasie wzrosła o 35,3 mln PLN, tj. 4,3%.

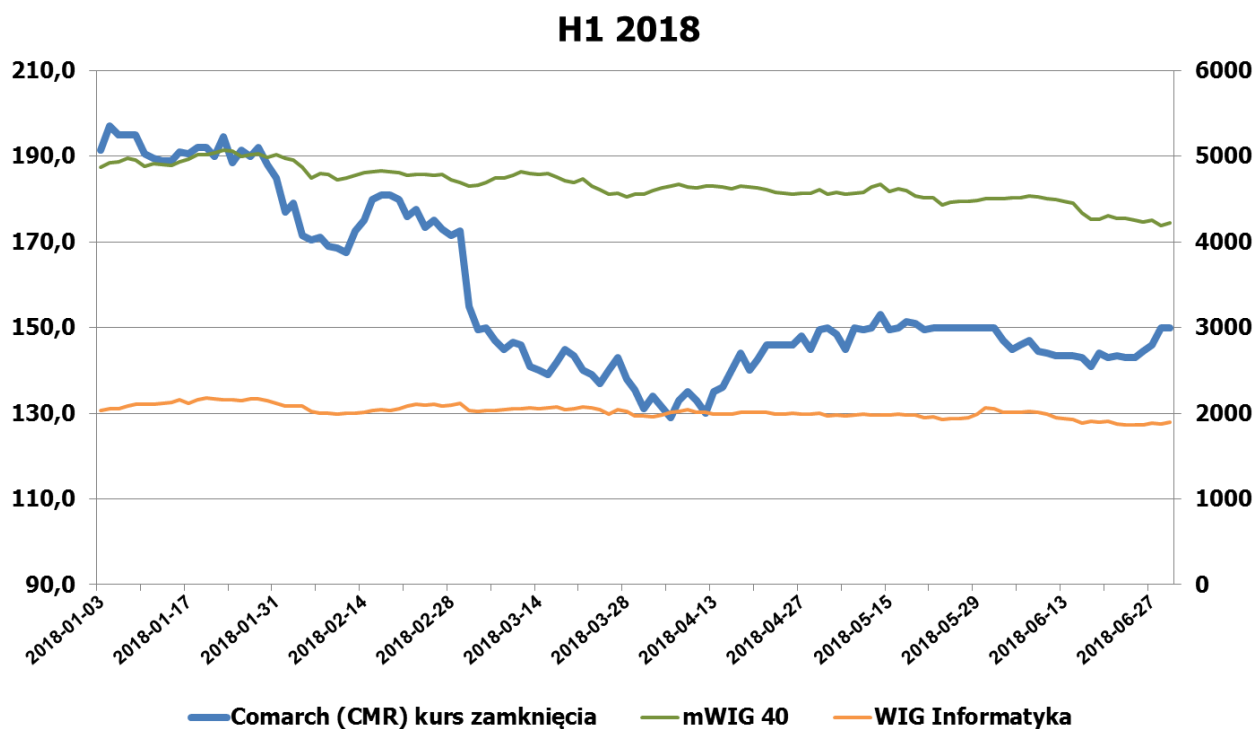
*) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa do przychodów ze sprzedaży zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. Dla celów porównawczych dokonano też przekształcenia zgodnie z MSSF 15 danych za okres I i II kwartału 2017 r.

**) Zysk operacyjny + Amortyzacja

*) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa do przychodów ze sprzedaży zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. Dla celów porównawczych dokonano też przekształcenia zgodnie z MSSF 15 danych za okres I i II kwartału 2017 r.

2.2. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.

Okres	Najwyższy	Najniższy
I kwartał 2018	197,00	135,50
II kwartał 2018	153,00	129,00

Kurs akcji Comarch S.A. pomiędzy 1 stycznia 2018 r. a 30 czerwca 2018 r. zmniejszył się z 190,00 PLN do 150,00 PLN, tj. o 21,1%. W trakcie I półrocza maksymalny kurs wyniósł 197,00 PLN. Kurs akcji Comarch S.A. pomiędzy 30 czerwca 2017 r. a 30 czerwca 2018 r. zmniejszył się z 213,30 PLN do 150,00 PLN, tj. o 29,7%.

<i>dane w PLN</i>	6 miesięcy 2018 / 30.06.2018 r.	6 miesięcy 2017 / 30.06.2017 r.
Kurs średni w okresie sprawozdawczym	157,35	211,99
Kurs MIN w okresie sprawozdawczym	129,00	169,80
Kurs MAX w okresie sprawozdawczym	197,00	239,00
Wolumen średni w okresie sprawozdawczym	3 362	4 715
Kapitalizacja na dzień bilansowy	1 220 002 350	1 734 843 342
Wskaźniki dla danych skonsolidowanych		
P/E na dzień bilansowy	283,72	64,56
P/BV na dzień bilansowy	1,46	2,12
P/S na dzień bilansowy	2,02	3,42

3. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Comarch jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne, ze względu na ich uniwersalny charakter, są oferowane do każdej grupy odbiorców. Oferta Comarch przeznaczona jest zarówno dla podmiotów z rynku polskiego jak i klientów zagranicznych. Od wielu lat jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W pierwszym półroczu 2018 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

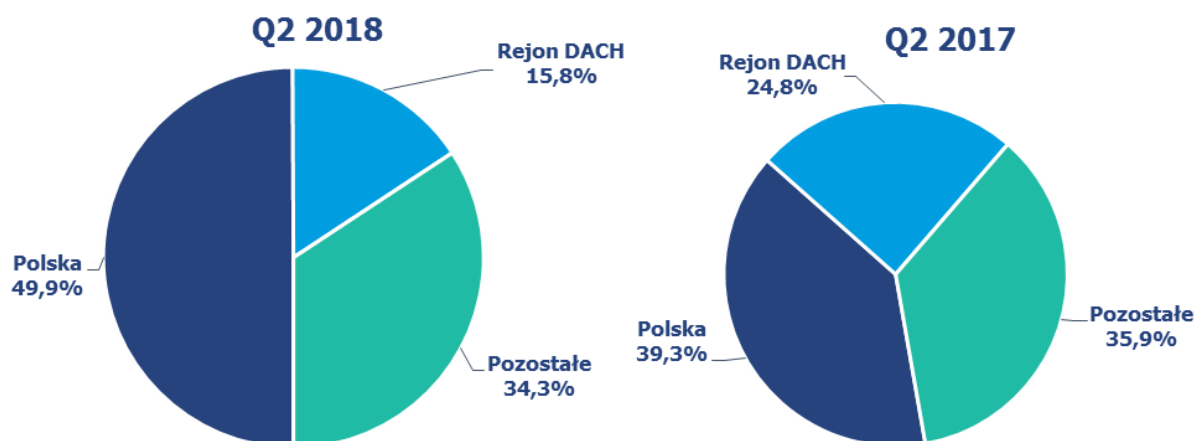
Ze względu na specyfikę branży, w której działa Comarch, jako główne źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami sprzętu komputerowego, aplikacji bazodanowych oraz narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów, polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawców systemów IT. W pierwszym półroczu 2018 roku żaden z kontrahentów nie dostarczył produktów i towarów o wartości przekraczającej 10% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch.

4. Struktura sprzedaży

4.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)

Geograficzna struktura sprzedaży	Q2 2018	%	Q2 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	165 780	49,9%	98 910	39,3%	66 870	67,6%
Eksport	166 239	50,1%	152 626	60,7%	13 613	8,9%
Razem	332 019	100,0%	251 536	100,0%	80 483	32,0%

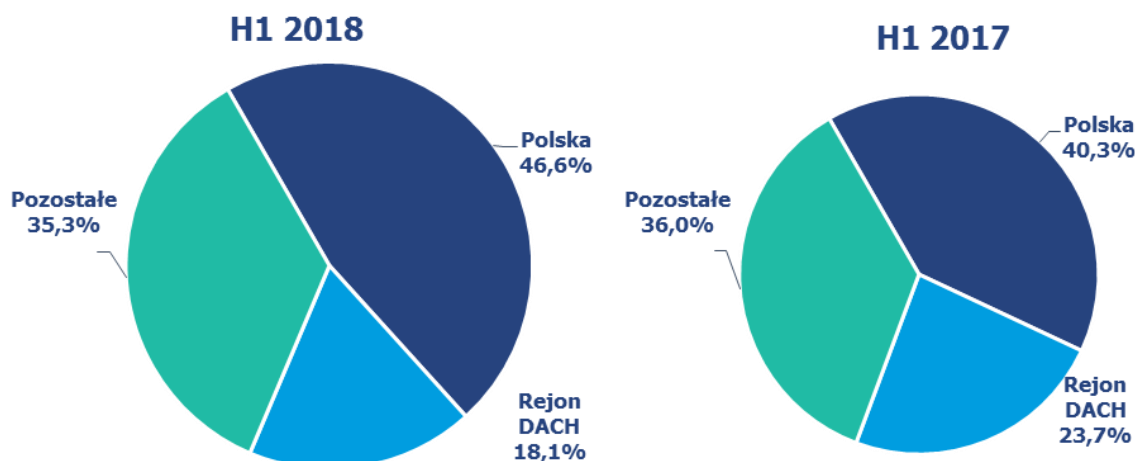
W drugim kwartale 2018 roku Grupa odnotowała 165,8 mln PLN przychodów ze sprzedaży krajowej, o 66,9 mln PLN (tj. o 67,6%) więcej niż w Q2 2017. Dynamiczny wzrost sprzedaży krajowej był efektem realizacji dużego kontraktu dla sektora publicznego oraz dobrej sprzedaży dla segmentu MSP. Sprzedaż zagraniczna wyniosła w drugim kwartale 166,2 mln PLN i była o 13,6 mln PLN (tj. o 8,9%) wyższa niż w Q2 2017. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w drugim kwartale 50,1% całkowitych przychodów Grupy.

Geograficzna struktura sprzedaży	6 miesięcy 2018	%	6 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	281 490	46,6%	204 443	40,3%	77 047	37,7%
Eksport	322 518	53,4%	302 714	59,7%	19 804	6,5%
Razem	604 008	100,0%	507 157	100,0%	96 851	19,1%

W I półroczu 2018 roku Grupa odnotowała 281,5 mln PLN sprzedaży krajowej, o 77,0 mln PLN (tj. o 37,7%) więcej niż w H1 2017 dzięki wzrostowi sprzedaży do klientów z sektora publicznego i MSP. Sprzedaż zagraniczna w I półroczu 2018 roku wyniosła 322,5 mln PLN i była o 19,8 mln PLN (tj. o 6,5%) wyższa niż w H1 2017. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w I półroczu 53,4% całkowitych przychodów Grupy.

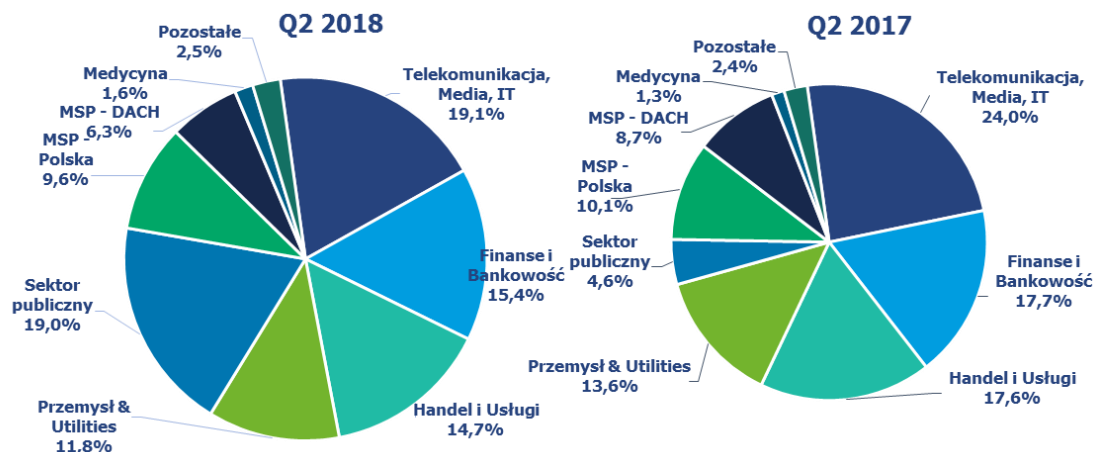
Przychody ze sprzedaży wg segmentów geograficznych (według lokalizacji rynków):

4.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)

Struktura sprzedaży wg sektorów	Q2 2018	%	Q2 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	63 444	19,1%	60 371	24,0%	3 073	5,1%
Finanse i Bankowość	51 034	15,4%	44 610	17,7%	6 424	14,4%
Handel i Usługi	48 956	14,7%	44 340	17,6%	4 616	10,4%
Przemysł & Utilities	39 025	11,8%	34 204	13,6%	4 821	14,1%
Sektor publiczny	62 996	19,0%	11 416	4,6%	51 580	451,8%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - Polska	31 858	9,6%	25 474	10,1%	6 384	25,1%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - DACH	21 018	6,3%	21 851	8,7%	-833	-3,8%
Medycyna	5 439	1,6%	3 322	1,3%	2 117	63,7%
Pozostałe	8 249	2,5%	5 948	2,4%	2 301	38,7%
Razem	332 019	100,0%	251 536	100,0%	80 483	32,0%

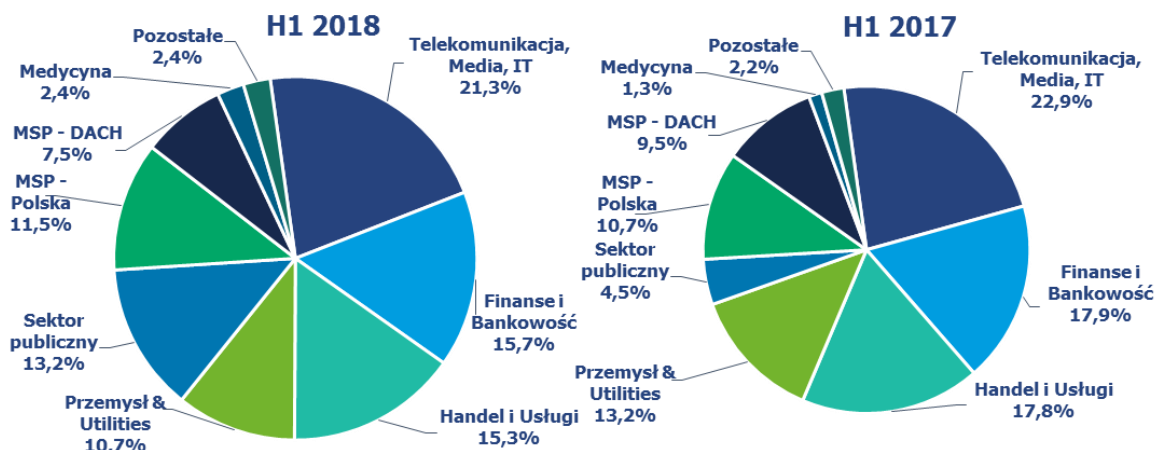
W Q2 2018 klienci z sektora TMT zakupili produkty i usługi o wartości o 63,4 mln PLN, tj. o 5,1% wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego. Przychody ze sprzedaży do klientów z sektora finanse i bankowość wzrosły o 6,4 mln PLN, tj. o 14,4%, a do klientów z sektora handel i usługi o 4,6 mln PLN, tj. o 10,4%. Wzrosła również sprzedaż do klientów z sektora przemysłowego o 4,8 mln PLN, tj. o 14,1%. W Q2 2018 znaczny wzrost odnotowała sprzedaż do klientów z sektora publicznego, tj. o 51,6 mln PLN (o 451,8%), dzięki częściowej realizacji umowy na dostawę i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w sądach powszechnych. Kolejny kwartał z rzędu znacznie wzrosła sprzedaż do klientów z sektora MSP-Polska (o 6,4 mln PLN, tj. 25,1%). Dzięki realizacji nowych kontraktów na informatyzację szpitali przychody ze sprzedaży do klientów z sektora medycznego wzrosły o 2,1 mln PLN, tj. o 63,7%. Przychody ze sprzedaży do pozostałych klientów wzrosły o 2,3 mln PLN, tj. o 38,7%. W przypadku sprzedaży do klientów z sektora MSP-DACH wystąpił spadek o 0,8 mln PLN, tj. 3,8%.

Struktura sprzedaży wg sektorów	6 miesięcy 2018	%	6 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	128 500	21,3%	116 218	22,9%	12 282	10,6%
Finanse i Bankowość	95 073	15,7%	90 545	17,9%	4 529	5,0%
Handel i Usługi	92 412	15,3%	89 991	17,8%	2 420	2,7%
Przemysł & Utilities	64 930	10,7%	67 191	13,2%	-2 261	-3,4%
Sektor publiczny	79 521	13,2%	23 018	4,5%	56 503	245,5%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - Polska	69 301	11,5%	54 315	10,7%	14 986	27,6%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - DACH	45 430	7,5%	48 242	9,5%	-2 812	-5,8%
Medycyna	14 533	2,4%	6 685	1,3%	7 848	117,4%
Pozostałe	14 308	2,4%	10 952	2,2%	3 356	30,6%
Razem	604 008	100,0%	507 157	100,0%	96 851	19,1%

W I półroczu 2018 roku sprzedaż do odbiorców z sektora TMT wyniosła 128,5 mln PLN, co oznacza wzrost o 12,3 mln PLN (tj. o 10,6%) w porównaniu do H1 2017. Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 95,1 mln PLN, wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 4,5 mln PLN, tj. 5,0%. Wzrost odnotowała także sprzedaż do klientów z sektora handel i usługi (wzrost o 2,4 mln PLN, tj. o 2,7%). Dzięki dobrej sprzedaży w Q2 gwałtownie wzrosły przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora publicznego, o 56,5 mln PLN, tj. o 245,5%. Wzrost nastąpił także w przypadku sprzedaży do sektora medycyna (wzrost o 7,8 mln PLN, tj. o 117,4%), a także do pozostałych sektorów (wzrost o 3,4 mln PLN, tj. o 30,6%). Klienci z sektora MSP-Polska zakupili produkty i usługi o wartości o 15 mln PLN, tj. o 27,6% wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego. Sprzedaż do klientów z sektora przemysł i utilities spadła w stosunku do sprzedaży osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 2,3 mln PLN, tj. o 3,4%. Spadek odnotowała także sprzedaż do klientów z sektora MSP-DACH (o 2,8 mln PLN, tj. 5,8%).

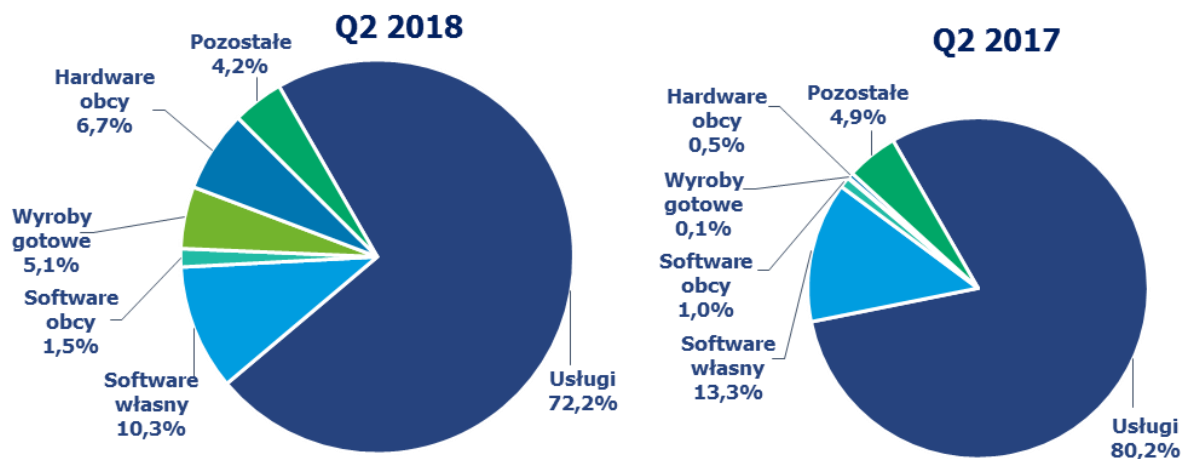
Sytuacja biznesowa w pierwszym półroczu 2018 roku potwierdziła, że utrzymywanie dywersyfikacji źródeł przychodów i różnorodności oferty jest korzystne dla stabilnego rozwoju działalności Grupy Comarch.

4.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)

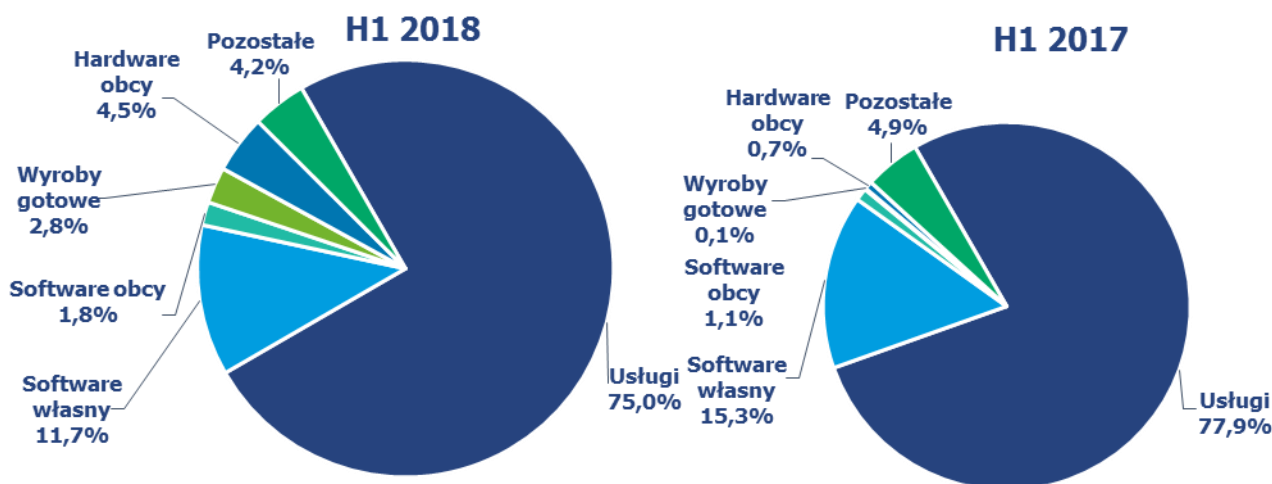
Struktura sprzedaży wg rodzaju	Q2 2018	%	Q2 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi informatyczne	239 595	72,2%	201 370	80,2%	38 225	19,0%
Software własny	34 361	10,3%	33 544	13,3%	817	2,4%
Software obcy	4 900	1,5%	2 637	1,0%	2 263	85,8%
Wyroby gotowe	16 814	5,1%	281	0,1%	16 533	5883,6%
Hardware obcy	22 290	6,7%	1 335	0,5%	20 955	1569,7%
Pozostałe	14 059	4,2%	12 369	4,9%	1 690	13,7%
Razem	332 019	100,0%	251 536	100,0%	80 483	32,0%

W drugim kwartale 2018 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa znacznym zmianom w porównaniu do odnotowanej w drugim kwartale roku 2017. Przychody ze sprzedaży usług informatycznych wzrosły o 38,2 mln PLN, tj. o 19,0%. Przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego wyniosły 34,4 mln PLN i były o 0,8 mln PLN (tj. o 2,4%) wyższe niż w Q2 2017. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych miała dużą dynamikę wzrostu (o 5883,6%) i osiągnęła wartość 16,8 mln PLN. Istotnie wzrosła również sprzedaż rozwiązań firm trzecich - o 1569,7% do 22,3 mln PLN. Wzrost sprzedaży w obu tych kategoriach był wynikiem realizacji umowy na dostawę i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w sądach powszechnych. Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego wzrosły o ok. 2,3 mln PLN, tj. o 85,8%. W Q2 2018 pozostała sprzedaż zwiększyła się o 1,7 mln PLN, tj. o 13,7%, co jest wynikiem kontynuacji wzrostu sprzedaży usług medycznych i sportowych.

Struktura sprzedaży wg rodzaju	6 miesięcy 2018	%	6 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi informatyczne	453 276	75,0%	395 267	77,9%	58 009	14,7%
Software własny	70 756	11,7%	77 799	15,3%	-7 043	-9,1%
Software obcy	10 555	1,8%	5 545	1,1%	5 010	90,4%
Wyroby gotowe	16 832	2,8%	597	0,1%	16 235	2719,4%
Hardware obcy	27 006	4,5%	3 361	0,7%	23 645	703,5%
Pozostałe	25 583	4,2%	24 588	4,9%	995	4,0%
Razem	604 008	100,0%	507 157	100,0%	96 851	19,1%

W I półroczu 2018 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa znacznym zmianom w porównaniu do odnotowanej w I półroczu 2017. Przychody ze sprzedaży usług informatycznych wzrosły o 58 mln PLN, tj. o 14,7%. Przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego wyniosły 70,8 mln PLN i były o 7 mln PLN (tj. o 9,1%) niższe niż w H1 2017. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych znacznie wzrosła wobec ubiegłego roku (o 16,2 mln PLN, tj. o 2719,4 %), podobnie zachowała się sprzedaż rozwiązań firm trzecich wzrosła o 23,6 mln PLN (tj. o 703,5%). Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego wzrosły o 5 mln PLN, tj. o 90,4%. W H1 2018 pozostała sprzedaż zwiększyła się o ok. 1 mln PLN, tj. o 4,0%.

5. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej

5.1. Czynniki wewnętrzne

- stały wzrost sprzedaży eksportowej i znaczenia działalności zagranicznej;
- pozycja i renoma Grupy Comarch mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- działalność Grupy Comarch w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- znaczący udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:
 - niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
 - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
 - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności,
- atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom spółek Grupy;
- zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów poprzez prowadzone akcje marketingowe, w tym marketing sportowy (MKS Cracovia SSA);
- konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;

- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową oraz rozwój nowych produktów i usług informatycznych;
- i) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych związanych z rozbudową zaplecza produkcyjnego w Polsce i za granicą (inwestycje rzeczowe) oraz z ekspansją na rynkach zagranicznych (inwestycje kapitałowe).

5.2. Czynniki zewnętrzne

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Grupa Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) wzrost znaczenia technologii mobilnych, stosowanych obecnie powszechnie w rozwiązaniach informatycznych dla wszystkich grup odbiorców;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne, upowszechnienie sprzedaży oprogramowania w modelu *cloud computing* oznacza dla firm informatycznych zwiększone wymogi kapitałowe i zasobowe;
- d) związany z członkostwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części są przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiąganych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) stała presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT; zmniejszająca się liczba absolwentów uczelni technicznych z wykształceniem informatycznym;
- g) rosnąca konkurencja na lokalnym rynku pracy w sektorze IT w Krakowie oraz innych miejscach prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę;
- h) międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;
- i) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN, wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- j) sytuacja gospodarcza na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Europie, mającej wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne na tym rynku oraz wiarygodność finansową klientów z tego rejonu geograficznego;
- k) międzynarodowa sytuacja polityczna, m.in. wzrastające ryzyko zamachów terrorystycznych w miejscach prowadzenia projektów utrudnia ich realizacji czy też plany ograniczenia swobody delegowania pracowników w ramach Unii Europejskiej.

6. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń

Grupa Comarch jest narażona na następujące główne rodzaje ryzyka finansowego:

6.1. Ryzyko kredytowe

Grupa Comarch analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Comarch do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

6.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Grupa Comarch jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz EURIBOR. Grupa Comarch dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS oraz prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

6.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Grupa Comarch jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN. Równocześnie część kosztów i zobowiązań Grupy Comarch jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach jednostka dominująca dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward, jak również stara się wykorzystywać *hedging* naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zaciąganie w ostatnich okresach zobowiązań kredytowych wyrażonych w EUR). Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy Comarch denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych.

6.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa Comarch posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę Comarch ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa Comarch zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

7. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2018 roku

W I półroczu 2018 roku popyt na usługi i produkty informatyczne Grupy Comarch był zwiększony w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Grupa obserwowała dynamiczny wzrost popytu na rozwiązania informatyczne generowany przez klientów z sektora publicznego oraz medycznego oraz na rozwiązania ERP na rynku polskim. W związku z pozyskaniem nowych, dużych projektów Grupa w pierwszym półroczu 2018 roku wykorzystywała w pełni swoje moce produkcyjne. Portfel zamówień Grupy zapewni również pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych w kilku kolejnych okresach. Pozyskiwanie dużych i wymagających znacznych nakładów kontraktów oraz koszty związane z rozwojem nowych rozwiązań IT, jak również szybko rosnące koszty pracy będą miały w drugim półroczu 2018 roku istotny wpływ na wynik finansowy Grupy Comarch. Dzięki konsekwentnie realizowanej od wielu lat strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana. Grono klientów stale się rozszerza, a znaczna ich część to firmy międzynarodowe, co pozwala kontynuować rozwój firmy. Dynamicznie rozwijająca się działalność Grupy Comarch na rynkach zagranicznych dodatkowo zwiększa wysokość sprzedaży oraz polepsza wizerunek Comarch wśród klientów, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Oznacza również konieczność dokonywania licznych inwestycji kapitałowych poza granicami Polski (głównie poprzez zakładanie zagranicznych spółek zależnych). Realizacja strategii przedsiębiorstwa zależy w dużej mierze od kształtowania się niezależnych od Comarch warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji w informatykę dokonywanych przez średnie i duże firmy w kraju i za granicą oraz od zaostrzającej się konkurencji na rynku pracy w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi. Szansą dla Grupy jest jej duża innowacyjność oraz wzrost zapotrzebowania na dostarczanie informatyki w modelu usługowym – Grupa Comarch dzięki szerokiej

palecie własnych produktów, posiadanej infrastrukturze oraz zasobom ludzkim i kapitałowym może elastycznie dopasowywać się do modeli biznesowych oczekiwanych przez klientów.

Do najważniejszych kategorii ryzyka operacyjnego związanego z działalnością Grupy należą:

- ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów software'owych);
- ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
- ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych; istotne zwłaszcza w przypadku dużych kontraktów realizowanych na rynku zamówień publicznych
- ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- ryzyko kredytowe związane ze sprzedażą z odroczonym terminem płatności oraz często długim okresem realizacji kontraktów;
- ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- ryzyko zmiany kursów walut oraz poziomu stóp procentowych;
- ryzyka związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejony świata.

Grupa nie przewiduje istotnych zmian swojej sytuacji finansowej oraz w zakresie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością.

8. Analiza finansowa Grupy

Bilans - Aktywa	30 czerwca 2018 r.	%	31 grudnia 2017 r.	%	Zmiana	Zmiana %
AKTYWA TRWAŁE						
Rzeczowe aktywa trwałe	554 899	35,1%	556 838	37,1%	-1 939	-0,3%
Nieruchomości inwestycyjne	30 233	1,9%	15 357	1,0%	14 876	96,9%
Wartość firmy	42 197	2,7%	42 197	2,8%	0	0,0%
Pozostałe wartości niematerialne	60 542	3,8%	63 319	4,2%	-2 777	-4,4%
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3 313	0,2%	3 321	0,2%	-8	-0,2%
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	9 222	0,6%	11 233	0,7%	-2 011	-17,9%
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	333	0,0%	2 904	0,2%	-2571	-88,5%
Inwestycje pozostałe	112	0,0%	112	0,0%	0	0,0%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	34 141	2,2%	31 237	2,1%	2 904	9,3%
Pozostałe należności	6 791	0,4%	5 392	0,4%	1 399	25,9%
	741 783	47,0%	731 910	48,7%	9 873	1,3%
AKTYWA OBROTOWE						
Zapasy	132 503	8,4%	114 967	7,7%	17 536	15,3%
Należności handlowe oraz pozostałe należności	434 630	27,5%	392 153	26,1%	42 477	10,8%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	2 788	0,2%	2 222	0,1%	566	25,5%
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	95 831	6,1%	46 886	2,7%	48 945	104,4%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3 175	0,2%	8 516	0,6%	-5 341	-62,7%
Udziały i akcje	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	169 050	10,7%	207 937	13,8%	-38 887	-18,7%
	837 977	53,0%	772 681	51,0%	65 296	8,5%
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży	-	-	3 861	0,30%	-3 861	-100,0%
Aktywa razem	1 579 760	100,0%	1 508 452	100,0%	71 308	4,7%

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec czerwca 2018 roku wzrosła o 71,3 mln PLN, tj. o 4,7% i wyniosła 1 580 mln PLN, co jest głównie zasługą wzrostu wartości aktywów obrotowych do 838 mln PLN, wobec 772,7 mln PLN wg stanu na koniec 2017 roku. Wzrost ten wynika między innymi z wyższego o 42,5 mln PLN, tj. 10,8% stanu należności handlowych na dzień 30 czerwca 2018 r., w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz z wyższego stanu należnych przychodów z tytułu kontraktów długoterminowych, których wartość wzrosła o 48,9 mln PLN, tj. o 104,4%. Wzrósł także stan zapasów (132,5 mln PLN wobec 115 mln PLN, co wynika z realizacji bieżących zamówień od klientów oraz cyklu produkcji oprogramowania i wyrobów gotowych). W ramach aktywów obrotowych zmniejszeniu uległa wartość środków pieniężnych: do 169,1 mln PLN wobec 207,9 mln PLN na koniec roku 2017 oraz instrumentów pochodnych: 3,2 mln PLN wobec 8,5 mln PLN na koniec poprzedniego roku. Wartość aktywów trwałych wzrosła o 9,9 mln PLN, tj. o 1,3% w porównaniu do ubiegłego roku, głównie w

rezultacie wzrostu wartości nieruchomości inwestycyjnych z 15,4 mln PLN do 30,2 mln PLN (wzrost o 96,9% nastąpił w wyniku przekwalifikowania do tej grupy aktywów jednego z budynków biurowych w Krakowie. Wartość i udział pozostałych pozycji aktywów trwałych utrzymały poziom z końca 2017 roku.

Kapitał własny i zobowiązania	30 czerwca 2018 r.	%	31 grudnia 2017r.	%	Zmiana	Zmiana %
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki						
Kapitał zakładowy	8 133	0,5%	8 133	0,5%	0	0,0%
Pozostałe kapitały	143 041	9,1%	143 041	9,5%	0	0,0%
Różnice kursowe	11 402	0,7%	4 169	0,3%	7 233	173,5%
Zysk netto za okres bieżący	4 300	0,3%	42 036	2,8%	-37 736	-89,8%
Niepodzielony wynik finansowy	667 519	42,3%	665 525	44,1%	1 994	0,3%
Zmiany niepodzielonego wyniku z tytułu zastosowania MSSF 15	-	-	-27 842	-1,8%	27 842	-100,0%
	834 395	52,8%	835 062	55,4%	-667	-0,1%
Udziały mniejszości	19 321	1,2%	16 128	1,0%	3 193	19,8%
Kapitał własny razem	853 716	54,0%	851 190	56,4%	2 526	0,3%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania długoterminowe						
Kredyty i pożyczki	188 187	11,9%	185 596	12,3%	2 591	1,4%
Inne zobowiązania	5 156	0,3%	6 928	0,5%	-1 772	-25,6%
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	1 862	0,1%	736	0,1%	1 126	153,0%
Pozostałe zobowiązania finansowe	388	0,0%	446	0,0%	-58	-13,0%
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	42 246	2,7%	43 962	2,9%	-1 716	-3,9%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	-	-	-	-	-	-
	237 839	15,1%	237 668	15,8%	171	0,1%
Zobowiązania krótkoterminowe						
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	195 984	12,4%	177 320	11,8%	18 644	10,5%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	7 282	0,5%	4 942	0,3%	2 340	47,3%
Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	93 389	5,9%	65 133	4,3%	28 256	43,4%
Kredyty i pożyczki	65 707	4,2%	39 111	2,6%	26 596	68,0%
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej – instrumenty pochodne	2 498	0,2%	509	0,0%	1 989	390,8%
Pozostałe zobowiązania finansowe	12 357	0,8%	165	0,0%	12 192	7389,1%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	110 988	7,0%	132 414	8,8%	-21 426	-16,2%
	488 205	30,9%	419 594	27,8%	68 611	16,4%
Zobowiązania razem	726 044	46,0%	657 262	43,6%	68 782	10,5%
Razem kapitał własny i zobowiązania	1 579 760	100,0%	1 508 452	100,0%	71 308	4,7%

Wzrost wartości pasywów o 71,3 mln PLN, tj. o 4,7% w stosunku do końca 2017 roku to rezultat przede wszystkim zwiększenia wartości zobowiązań krótkoterminowych (488,2 mln PLN wobec 419,6 mln PLN wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.), w szczególności w zakresie zobowiązań z tytułu kontraktów długoterminowych (wzrost wartości o 28,3 mln PLN, tj. o 43,4% i udziału z 4,3% do 5,9%), z tytułu kredytów i pożyczek (wzrost wartości o 26,6 mln PLN, tj. o 68,0% i udziału z 2,6% do 4,2% w związku z prowadzonymi przez Grupę inwestycjami infrastrukturalnymi) oraz z tytułu zobowiązań handlowych (wzrost wartości o 18,6 mln PLN, tj. o 10,5%). Wzrost wartości nastąpił również w przypadku pozostałych zobowiązań finansowych, głównie w rezultacie powstania zobowiązania z tytułu wypłaty dywidendy za 2017 rok (wzrost o 12,2 mln PLN, tj. o 7389,1%). Spadkowi uległa wartość rezerw na pozostałe zobowiązania i obciążenia (spadek o 21,4 mln PLN, tj. o 16,2%, głównie w rezultacie wypłat nagród pieniężnych w I półroczu 2018 roku). Struktura zobowiązań długoterminowych i pozostałych pozycji zobowiązań krótkoterminowych nie uległa znaczącym zmianom. Wartość kapitału własnego w I półroczu 2018 r. nieznacznie wzrosła (o 2,5 mln PLN, tj. o 0,3 %). Na wzrost wartości kapitałów własnych miał również wpływ wzrost wartości różnic kursowych o 7,2 mln PLN, tj. 173,5%. Udział kapitału własnego w wartości pasywów uległ nieznacznemu zmniejszeniu (54% wobec 56,4% na koniec 2017 roku).

Analiza zadłużenia finansowego 30 czerwca 2018 r. 31 grudnia 2017 r.

Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów	16,1%	14,90%
Wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego	30,4%	26,91%

Wskaźniki zadłużenia finansowego w I półroczu 2018 roku wzrosły w efekcie intensywnych inwestycji infrastrukturalnych. Grupa finansuje się środkami własnymi w 54% a kapitałem obcym w 46%.

	6 miesiące 2018	%	6 miesiące 2017	%	Zmiana	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży	604 008	100,0%	507 157	100,0%	96 851	19,1%
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	-461 331	-76,4%	-400 510	-79,0%	-60 821	15,2%
Zysk brutto	142 677	23,6%	106 647	21,0%	36 030	33,8%
Pozostałe przychody operacyjne	15 333	2,5%	16 064	3,2%	-731	-4,6%
Koszty sprzedaży i marketingu	-61 682	-10,2%	-63 238	-12,5%	1 556	-2,5%
Koszty ogólnego zarządu	-43 109	-7,1%	-44 332	-8,7%	1 223	-2,8%
Pozostałe koszty operacyjne	-18 220	-3,0%	-3 351	-0,7%	-14 869	443,7%
Zysk operacyjny	34 999	5,8%	11 790	2,3%	23 209	196,9%
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	-20 915	-3,5%	24 941	4,9%	-45 856	-183,9%
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	-2 660	-0,4%	-1 983	-0,4%	-677	34,1%
Zysk przed opodatkowaniem	11 424	1,9%	34 748	6,9%	-23 324	-67,1%
Podatek dochodowy	-3 931	-0,7%	-5 682	-1,1%	1 751	-30,8%
Zysk netto za okres	7 493	1,2%	29 066	5,7%	-21 573	-74,2%
w tym:						
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 300	0,7%	26 871	5,3%	-22 571	-84,0%
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli	3 193	0,5%	2 195	0,4%	998	45,5%

W I półroczu 2018 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch były wyższe o 96,9 mln PLN, tj. o 19,1% w porównaniu do I półrocza roku ubiegłego. Wynik operacyjny osiągnął wartość 35 mln PLN i był prawie trzykrotnie wyższy od osiągniętego w I półroczu 2017 roku. Zauważalny wpływ na poziom wyniku operacyjnego miały zrealizowane różnice kursowe oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2018 roku, które zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 5 315 tys. PLN, podczas gdy w I półroczu 2017 zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 13 718 tys. PLN. Pozytywny wpływ na wynik operacyjny miały również w I półroczu 2018 roku pozostałe przychody operacyjne w wysokości 15 333 tys. PLN, osiągnięte m.in. w wyniku sprzedaży wartości niematerialnych przez MKS Cracovia SSA oraz rozwiązania odpisów aktualizacyjnych na należności. Podobne operacje miały miejsce w I półroczu 2017 roku, gdzie przychody operacyjne osiągnęły wartość 16 064 tys. PLN. W wyniku gwałtownego osłabienia się PLN wobec głównych walut obcych pod koniec czerwca, w I półroczu Grupa odnotowała stratę na działalności finansowej w wysokości minus 20,9 mln PLN (wobec zysku 24,9 mln PLN w pierwszym półroczu 2017 roku). Złożyły się na to głównie ujemna zmiana wyceny bilansowej instrumentów finansowych zabezpieczających ryzyko kursowe Grupy (- 11,3 mln PLN); ujemna zmiana wyceny bilansowej środków pieniężnych, kredytów i pożyczek wyrażonych w walutach obcych, w tym wewnątrz Grupy (- 11,9 mln PLN); dodatni wynik osiągnięty na transakcjach zabezpieczających zamkniętych w okresie (+ 3,75 mln PLN) oraz odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek (- 1,65 mln PLN). Łączny wpływ operacji finansowych na wynik netto wyniósł Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej w I półroczu 2018 r. był niższy do osiągniętego w pierwszym półroczu roku poprzedniego o 84% i osiągnął wartość 4,3 mln PLN.

Analiza rentowności	6 miesięcy 2018	6 miesięcy 2017
Marża na sprzedaży	23,62%	21,03%
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	5,79%	2,32%
Rentowność sprzedaży brutto	1,89%	6,85%
Rentowność sprzedaży netto	0,71%	5,30%

Działalność Grupy Comarch w I półroczu 2018 roku była rentowna. Marża na sprzedaży oraz rentowność operacyjna były wyższe w stosunku do półrocza 2017 roku m. in. dzięki poprawie rentowności działalności podstawowej oraz pozytywnemu wpływowi pozostałej działalności operacyjnej. Rentowność brutto oraz netto były niższe niż w ubiegłym roku, co wynika z ujemnego wyniku na działalności finansowej.

Na wyniki osiągnięte przez Grupę Comarch miały wpływ m.in.:

- wystąpienie dodatnich różnic kursowych zrealizowanych oraz z wyceny bilansowej należności i zobowiązań, związanych z osłabieniem PLN wobec walut obcych w pierwszym półroczu 2018 roku, które zwiększyły wynik operacyjny w opisywanym okresie o 5,3 mln PLN,
- ujemny wynik na działalności finansowej w wysokości minus 20,9 mln PLN, powstały głównie w rezultacie wyceny bilansowej instrumentów finansowych zabezpieczających ryzyko kursowe Grupy oraz kredytów i pożyczek oraz w rezultacie ujemnego wyniku osiągniętego na transakcjach zamkniętych w okresie,
- poprawa sytuacji na rynku zamówień publicznych, co miało przełożenie na znacznie wyższy poziom przychodów ze sprzedaży od klientów z sektora publicznego i medycznego w pierwszym półroczu 2018 roku,
- wzrost przychodów ze sprzedaży krajowej (o 77 mln PLN, tj. o 37,7%), dzięki znacznie wyższej sprzedaży w sektorze publicznym oraz MSP,
- wzrost przychodów ze sprzedaży zagranicznej (o 19,8 mln PLN, tj. 6,5%), głównie dzięki wyższej sprzedaży do krajów europejskich poza rejonem DACH oraz obu Ameryk,
- wzrost kosztów działalności, będący następstwem presji płacowej występującej w sektorze IT – fundusz płac podstawowych w Grupie Comarch w H1 2018 wzrósł o 7% w porównaniu do H1 2017,

Koszty realizacji nowych kontraktów, sytuacja na rynku zamówień publicznych, koszty związane z rozwojem nowych rozwiązań IT, jak również szybko rosnące koszty pracy będą miały w kolejnych okresach istotny wpływ na wynik finansowy Grupy Comarch.

W pierwszym półroczu 2018 roku wielkość zatrudnienia w Grupie Comarch zwiększyła się o 1,4%. Na dzień 30 czerwca 2018 roku Grupa Comarch zatrudniała 5 616 osób, tj. o 75 osób więcej niż na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Grupa Comarch w pierwszym półroczu 2018 roku aktywnie poszukiwała nowych rynków zbytu (m.in. w Ameryce Południowej i w Azji), realizowała pozyskane kontrakty oraz kontynuowała inwestycje w nowe produkty i usługi informatyczne. Dzięki dobrym wynikom finansowym osiągniętych w H1 2018 roku sytuacja finansowa Grupy Comarch pozostaje bardzo dobra i gwarantuje bezpieczeństwo działalności w przypadku zmiennej sytuacji makroekonomicznej w Polsce i na świecie. Grupa świadomie ponosi koszty rozwoju nowych produktów oraz nowych segmentów działalności, a także rozwijania działalności na nowych rynkach zagranicznych, inwestując w ten sposób w budowanie przewagi konkurencyjnej na przyszłość.

W kolejnych okresach Grupa zamierza kontynuować strategię zakładającą:

- sprzedaż rozwiązań informatycznych opartych w znaczącej części na własnych produktach,
- rozwój sprzedaży na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, Azji i w obu Amerykach,
- stałe ulepszanie operacyjnej efektywności działania poprzez doskonalenie procedur i racjonalizację kosztów,
- rozwijanie nowych technologii oraz obszarów biznesowych, zwłaszcza w zakresie medycyny oraz Internet of Things (IoT),
- promowanie sprzedaży informatyki w modelu usługowym,
- znaczne inwestycje w kapitał ludzki.

Analiza płynności	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Bieżącej płynności finansowej	1,7	1,8
Płynności szybki	1,2	1,4
Podwyższonej płynności	0,3	0,5

W I półroczu 2018 roku, podobnie jak w latach poprzednich, Grupa Comarch posiadała bardzo dobrą płynność finansową. W ocenie Zarządu Grupa Comarch nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Grupa inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych pieniężnych).

Analiza rotacji	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Rotacji majątku obrotowego (krotność)	0,7	1,5
Rotacji należności (dni)	130	126
Rotacji zapasów (dni)	111	162
Rotacji zobowiązań (dni)	224	218
Rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)	145	144

Wskaźniki rotacji potwierdzają efektywne wykorzystywanie zasobów Grupy Comarch. W I półroczu 2018 roku wskaźnik rotacji zapasów uległ zmniejszeniu w efekcie zmniejszenia stanu zapasów na dzień 30 czerwca 2018 r. Pozostałe wskaźniki utrzymały się na poziomie zbliżonym w stosunku do poprzednich lat.

Metody obliczania wskaźników finansowych**Wskaźniki zadłużenia**

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{aktywa razem}}$$

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

Wskaźnik rentowności

$$\text{marża na sprzedaży} = \frac{\text{zysk brutto}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność operacyjna} = \frac{\text{zysk operacyjny}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży brutto} = \frac{\text{zysk przed opodatkowaniem}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży na zysku netto przypadającym na akcjonariuszy Spółki} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

Wskaźnik płynności

$$\text{bieżącej płynności finansowej} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{płynności szybki} = \frac{\begin{array}{l} \text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \\ + \text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty} \\ + \text{aktywa finansowe dostępne do sprzedaży} \\ + \text{udziały i akcje} \end{array}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{podwyższonej płynności} = \frac{\text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

Wskaźnik rotacji

$$\text{rotacji majątku obrotowego (krotność)} = \frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{aktywa obrotowe}}$$

$$\text{rotacji należności (dni)} = \frac{\text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \cdot 180}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rotacji zapasów (dni)} = \frac{(\text{zapasy-produkcja w toku}) \cdot 180}{\text{koszty sprzedanych towarów i materiałów}}$$

$$\text{rotacji zobowiązań (dni)} = \frac{\text{zobowiązania razem} \cdot 180}{\begin{array}{l} \text{koszt sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} \\ + \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ + \text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów} \end{array}}$$

$$\frac{\text{rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)}}{= \frac{\left(\begin{array}{l} \text{zobowiązania razem} \\ - \text{kredyty i pożyczki} \end{array} \right) * 180}{\begin{array}{l} \text{koszt sprzedaży i marketingu + koszty ogólnego zarządu} \\ + \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ + \text{koszty sprzedanych produktów, usług towarów i materiałów} \end{array}}}$$

9. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe

9.1. Nieodnawialne kredyty bankowe i otrzymane pożyczki

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty (nie uwzględnia wyceny odsetek na dzień bilansowy)				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Walu ta	Kwota	PLN			
Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	budynek biurowy SSE4 w Krakowie	44 000	PLN	3 873 (wobec 4 182 na 31 grudnia 2017)	EUR	16 891 (wobec 17 444 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	4 126	EUR	1 719 (wobec 1 977 na 31 grudnia 2017)	EUR	7 498 (wobec 8 246 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-10-2018	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Zachodni WBK S.A.	nieodnawialny kredyt obrotowy	7 400	EUR	2 467 (wobec 2 944 na 31 grudnia 2017)	EUR	10 759 (wobec 12 280 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 28-06-2019	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	budynek biurowy SSE6 w Krakowie	13 323	EUR	9 021 (wobec 9 854 na 31 grudnia 2017)	EUR	39 346 (wobec 41 098 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-11-2023	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	budynek biurowy SSE7 w Krakowie	13 333	EUR	13 333 (wobec 11 286 na dzień 31 grudnia 2017)	EUR	58 152 (wobec 47 075 na dzień 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-02-2028	15.05.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Bank Handlowy w Warszawie S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji

Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	długoterminowy kredyt nieodnawialny	2 508	EUR	1 980 (wobec 2 508 na 31 grudnia 2017)	EUR	8 636 (wobec 10 461 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-09-2019	30.09.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Bank Handlowy w Warszawie S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	DNB Bank Polska S.A.	środki trwałe - wyposażenie Laboratorium Internet of Things w Krakowie	2 531	EUR	1 955 (wobec 2 130 na dzień 31 grudnia 2017)	EUR	8 527 (wobec 8 885 na dzień 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w DNB Bank Polska S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch Healthcare S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	środki trwałe - sprzęt medyczny do Centrum Medycznego iMed24 w Krakowie	15 889	PLN			1 135 (wobec 2 459 na 31 grudnia 2017)	PLN	WIBOR1M + marża banku	31.12.2018	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, poręczenie Comarch S.A., pełnomocnictwo do rachunków Comarch Healthcare S.A. i Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch AG	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	budynek biurowy w Dreźnie - refinansowanie	6 000	EUR	0 (wobec 621 na 31 grudnia 2017)	EUR	0 (wobec 2 589 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	15.05.2018	dług gruntowy na budynku biurowym w Dreźnie, przelew praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Dreźnie, poręczenie Comarch S.A. oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji
Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	budynek biurowy w Łodzi	9 262	EUR	7 667 (wobec 8 043 na 31 grudnia 2017)	EUR	33 442 (wobec 33 545 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-05-2030	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, pełnomocnictwo do rachunków Bonus Development Sp. z o.o. SK-A prowadzonych w Bank Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji art. 777 KC, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej ze spółką Comarch S.A., poręczenie spółki Comarch S.A. wraz z pełnomocnictwem do dysponowania rachunkami Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A.

											oraz oświadczeniem o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.S, Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	Budynek Data Center w Lille we Francji	8 000	EUR	6 872 (wobec 6 734 na 31 grudnia 2017)	EUR	29 974 (wobec 28 085 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości należącej do Comarch S.A. położonej w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (budynek SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji art. 777 KC, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A., cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku SSE4
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	12 980	PLN			8 944 (wobec 9 983 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	17 691	PLN			17 691 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	31.01.2019	brak
Comarch Polska S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	3 475	PLN			3 338 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.05.2022	Poręczenie Comarch S.A.

9.2. Odnawialne kredyty bankowe

Spółka Comarch S.A. korzysta z następujących odnawialnych kredytów w rachunku bieżącym:

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu wg umowy		Kwota kredytu pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta			
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	20 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	12.12.2018	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Powszechnej Kasie Oszczędności Bank Polski S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	30 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w Banku Polska Kasa Opieki S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	mBank S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	10 000	PLN	9 993	PLN	WIBOR O/N + marża banku	14.03.2019	pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w mBank S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji,

	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Kredyty odnawialne, w tym:	60 000	55 422
Wykorzystane na dzień bilansowy	9 993	3 018
Dostępne na dzień bilansowy	50 007	52 404

9.3. Pożyczki udzielone

9.3.1. Udzielone pożyczki osobom zarządzającym i nadzorującym

W pierwszym półroczu 2018 roku Przewodniczącej Rady Nadzorczej Comarch S.A. została udzielona pożyczka w wysokości 2 000 tys. PLN przez spółkę Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A. Do dnia 31 marca 2018 r. pożyczka ta została w całości spłacona.

W pierwszym półroczu 2018 roku została również udzielona Prezesowi Zarządu Comarch S.A. pożyczka w wysokości 353 tys. PLN przez Comarch S.A. Do dnia publikacji raportu pożyczka nie została spłacona.

9.3.2. Pożyczki udzielone pracownikom Grupy Comarch

Nie wystąpiły.

9.4. Poręczenia

- W związku z zawarciem przez Comarch Inc., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie, hosting i utrzymanie systemu lojalnościowego, w dniu 28 kwietnia 2011 roku zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch Inc. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 000 tys. USD i jest ważne przez czas trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na sprzedaż licencji i wdrożenie Comarch Network & Service Inventory, Comarch Next Generation Service Assurance, Comarch OSS Mediations oraz sprzedaż licencji Comarch SLA Management, w dniu 11 sierpnia 2011 zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch AG wynikających z umowy, tj. 5 495 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której Bank Pekao S.A. udzielił spółce Comarch Healthcare S.A. finansowania w wysokości 15 889 tys. PLN, w dniu 1 września 2011 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania spółki zależnej Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 23 833 tys. PLN i jest ważne maksymalnie do dnia 31 grudnia 2021 roku.
- W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i utrzymanie systemu BSS, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch UK wynikających z powyższej umowy, tj. do kwoty 808 tys. GBP oraz dodatkowo 86 tys. GBP rocznie za usługę SLA i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Next Generation Performance Management Solution, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z umowy. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 682 tys. EUR i jest ważne przez cały okres trwania umowy.

- f) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Planning and Inventory Application (PIA), został podpisany przez Comarch S.A. list patronacki, w którym Comarch S.A. zobowiązuje się do zapewnienia należytego wykonania umowy przez Comarch AG. List patronacki jest ważny 24 miesiące od zakończenia umowy, wartość umowy wynosi 3 505 tys. EUR.
- g) W związku z otrzymaniem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., subwencji na budowę infrastruktury w Dreźnie od Sachsische AufbauBank, Comarch S.A. przystąpiła do długu na wypadek powstania zobowiązania Comarch AG do zwrotu udzielonych środków. Maksymalna odpowiedzialność Comarch S.A. z tytułu przystąpienia do długu wynosi 263 tys. EUR plus odsetki za okres od momentu udzielenia subwencji do jej zwrotu. Przystąpienie do długu jest ważne do dnia 30 sierpnia 2018 roku.
- h) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A. umowy kredytu inwestycyjnego z BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Comarch AG finansowania w wysokości 6 000 tys. EUR. W dniu 15 maja 2013 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 000 tys. EUR i jest ważne maksymalnie do dnia 15 maja 2020 roku.
- i) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie Comarch Loyalty Management, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 2 351 tys. GBP i jest ważne przez okres trwania umowy.
- j) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i licencję Comarch Loyalty Management, a także na usługi data center, Support & Maintenance zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanych przez Comarch S.A.S. umów, tj. 2 807 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- k) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy z jednym z klientów na usługi data center, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch AG umowy, tj. 236 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- l) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na zakup licencji na oprogramowanie oraz usługi utrzymania i wsparcia, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 11 244 tys. GBP i jest ważne w okresie dwunastu lat od zakończenia kontraktu.
- m) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umów na obsługę kart paliwowych, zostały udzielone przez Comarch S.A. poręczenia dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższych umów. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 100 tys. PLN.
- n) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch ECM, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem (SaaS), zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S., wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 838 tys. EUR i jest ważne do momentu zakończenia projektu.
- o) W związku z zawarciem przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania CA Consulting S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 50 tys. PLN.

- p) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy ramowej z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości umowy, tj. 3 241 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- q) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch Loyalty Management For Airlines, Comarch Smart Analytics oraz Comarch Customer Engagement Platform-Gamification, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. do 5 000 tys. USD. Poręczenie zostało udzielone na okres 5 lat.
- r) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów, na wdrożenie Comarch Customer Engagement Platform, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Umowa została podpisana na okres 5 lat. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. 10 000 tys. USD.
- s) W związku z zawarciem przez Bonus Development sp. z o.o. SK-A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Bonus Development sp. z o.o. SK-A finansowania w EUR w wysokości 38 800 tys. PLN (co na dzień podpisania umowy kredytu stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR) oraz w związku z zawarciem umowy na transakcje skarbowe związane z zabezpieczeniem ryzyka kursowego oraz stopy procentowej ww. kredytu, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczeń za zobowiązania Bonus Development sp. z o.o. SK-A wynikające z powyższych umów. Poręczenia są ważne do momentu spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu, ostateczny termin spłaty kredytu przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku.
- t) W związku z zawarciem przez Comarch Chile SpA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na świadczenie usług IT Out-Tasking Services, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Chile SpA wynikające z tej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości 200 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu, tj. do 31 października 2019 roku.
- u) W związku z zawarciem przez Comarch Polska S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Polska S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 14 września 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 10 tys. PLN.
- v) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie systemu Loyalty Management Solutions i jego serwis, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 39 747 tys. SEK.
- w) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Master Services Agreement zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 3 827 tys. PLN.
- x) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, Comarch Campaign Management, Comarch Social Mining i Comarch Smart Analytics zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty wartości projektu tj. 3 318 tys. GBP.

- y) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Healthcare S.A. Poręcznie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 450 tys. PLN.
- z) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręcznie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 330 tys. PLN.
- aa) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Software und Beratung AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Telco BSS i Telco OSS, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Software und Beratung AG. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do wartości kontraktu tj. 11 524 tys. EUR.
- bb) W związku z zawarciem przez spółkę Thanks Again LLC, spółkę stowarzyszoną Comarch S.A., umowy na wynajęcie biura z jednym z klientów, zostało udzielone poręczenie dla spółki Thanks Again LLC. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 544 tys. USD.
- cc) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usługi Comarch Loyalty Management zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. Poręczenie było ważne do maja 2018 roku i zostało udzielone do kwoty 2 414 tys. EUR.
- dd) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Retail, Comarch Mobile Sale i Comarch POS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 444 tys. EUR.
- ee) W związku z zawarciem przez Comarch Colombia S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Loyalty Management zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Colombia S.A.S. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 10 710 tys. USD.
- ff) W związku z zawarciem przez Comarch Luxembourg S.a.R.L. , spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji przy realizacji projektu Billing System zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Luxembourg S.a.R.L. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 7 240 tys. EUR.
- gg) W związku z zawarciem przez Comarch Polska SA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy zakupu sprzętu IT w celu realizacji kontraktu z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Polska SA . Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 3 660 tys. PLN.
- hh) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do realizacji usługi e-invoicingu, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG . Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 2 095 tys. EUR.

9.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 94 678 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 65 876 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Geopolis sp. z o.o. wynosiła 82 tys. PLN, na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 82 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 709 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 634 tys. PLN).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 70 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 67 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („letter of comfort”) dla spółek zależnych: Comarch Healthcare S.A. ważne do 30 czerwca 2019 r., Comarch Malaysia SDN. BHD. ważne do 31 grudnia 2018 r. oraz bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, oraz Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo.

10. Najważniejsze wydarzenia w I półroczu 2018 roku i po dacie bilansu

10.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch

Do najważniejszych umów podpisanych przez Grupę Comarch w I półroczu 2018 roku należą:

10.1.1. Podpisanie umowy na usługę wsparcia, eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-17-2017](#) z dnia 12 września 2017 r. w sprawie otwarcia ofert w ramach przetargu ograniczonego na „Świadczenie usług wsparcia, eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS”, organizowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, oraz do raportu bieżącego nr [RB-21-2017](#) z dnia 14 listopada 2017 r. o ogłoszeniu wyników przedmiotowego przetargu, Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-4-2018](#) o podpisaniu w dniu 2 marca 2018 r. przez konsorcjum firm Comarch Polska S.A. z siedzibą w Krakowie i Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie (dalej: „Konsorcjum”) z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Warszawie (dalej „ZUS”) umowy na usługę wsparcia, eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS (dalej: „Umowa”). Przedmiotem Umowy jest świadczenie przez Konsorcjum na rzecz ZUS usług utrzymaniowych, serwisowych i dodatkowych dla systemu KSI ZUS oraz pełnienie roli integratora KSI ZUS w zakresie i na zasadach określonych w Umowie. Łączna wysokość wynagrodzenia należnego Konsorcjum z tytułu realizacji przedmiotu Umowy nie przekroczy kwoty brutto w wysokości 242 033 004,00 PLN, w tym: kwoty netto w wysokości 196 774 800,00 PLN oraz podatku od towarów i usług (VAT) według stawki 23 % w wysokości 45 258 204,00 PLN. Termin realizacji przedmiotu Umowy wynosi 48 miesięcy, przy czym rozpoczyna on bieg od dnia rozpoczęcia świadczenia usług, tj. nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia Umowy, po uprzednim zgłoszeniu przez Konsorcjum w formie pisemnej gotowości do przejęcia usług utrzymania i podpisaniu przez obie strony protokołu przekazania usług utrzymania, chyba że strony w formie pisemnej uzgodnią inaczej. Umowa wygasa również z chwilą wyczerpania limitu wynagrodzenia brutto należnego Konsorcjum. Na warunkach określonych w Umowie ZUS ma prawo obciążyć Konsorcjum karami umownymi z tytułu nienależytego wykonywania zobowiązań wynikających z Umowy. Łączna wysokość kar umownych naliczonych z tytułów wskazanych w Umowie nie może przekroczyć 50% wynagrodzenia brutto. Zapłata kary umownej nie wyłącza dalej idącej odpowiedzialności odszkodowawczej przenoszącej wysokość zastrzeżonej kary, na zasadach ogólnych, z zastrzeżeniem że odpowiedzialność Konsorcjum z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań zawartych w Umowie (z wyłączeniem kar umownych oraz kwot obniżenia wynagrodzenia), nie przekroczy 100% wynagrodzenia brutto, z tym zastrzeżeniem że ograniczenie odpowiedzialności nie dotyczy odszkodowania za szkody: wyrządzone umyślnie, spowodowane ujawnieniem informacji chronionych, w tym danych osobowych, na osobie oraz w majątku ruchomym i nieruchomym, wynikające z wad fizycznych lub prawnych produktów dostarczonych przez Konsorcjum. Żadna ze stron Umowy nie ponosi odpowiedzialności za utracone korzyści oraz szkody nie pozostające w normalnym

związku przyczynowym z jej zachowaniem, lub z zachowaniem osób trzecich, za które strona ponosi odpowiedzialność.

PO DACIE BILANSU

10.1.2. Umowa kredytu inwestycyjnego z CaixaBank, S.A. Oddział w Polsce

Zarząd Comarch S.A. poinformował w dniu 24 sierpnia 2018 roku raportem bieżącym nr [RB-14-2018](#) o podpisaniu przez Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z bankiem CaixaBank, S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie (dalej: „Bank”) na finansowanie nakładów związanych z realizacją prac modernizacyjnych infrastruktury biurowej Comarch S.A. Wysokość kredytu wynosi 3 500 000,00 EUR, tj. 14 980 350,00 PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 23 sierpnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu powinno nastąpić do dnia 23 sierpnia 2019 roku. Zabezpieczeniem kredytu są:

a) pełnomocnictwo udzielone Bankowi przez Comarch S.A. do dysponowania środkami na rachunkach rozliczeniowych prowadzonych przez Bank;

b) oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji do wysokości 150% kwoty kredytu.

10.2. Pozostałe

10.2.1. Zawarcie umowy z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-14-2014](#) z dnia 19 maja 2014 roku (dotyczącego otrzymania noty księgowej od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: „ARiMR”) obejmującej karę umowną w wysokości 32 455 497,28 PLN w związku z realizacją przez Comarch S.A. umowy z dnia 29 kwietnia 2013 roku („Umowa OFSA”) oraz raportu bieżącego nr [RB-4-2015](#) z dnia 15 stycznia 2015 roku informującego o doręczeniu Comarch S.A. w dniu 14 stycznia 2015 r. pozwu o zapłatę kwoty 34 493 717,28 PLN - wniesionego przeciwko Comarch S.A. przez ARiMR do Sądu Okręgowego w Warszawie III Wydział Cywilny - z tytułu naliczonych przez ARiMR kar umownych, Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym [RB-6-2018](#) o zawarciu w dniu 23 kwietnia 2018 r. umowy pomiędzy Comarch S.A. a ARiMR przed mediatorem sądowym. W ramach tej umowy - czyniąc sobie wzajemne ustępstwa - Strony zgodnie postanowiły, że kary umowne należne ARiMR w związku z nienależytym wykonywaniem przez Comarch S.A. Umowy OFSA, wynoszą 3 478 473,60 PLN i że zostaną one rozliczone z należnym Comarch S.A. od ARiMR odszkodowaniem, którego wysokość w ramach wzajemnych ustępstw ustalono w kwocie 1 478 098,24 PLN - z tytułu utraconych korzyści wynikających z niezawarcia przez ARiMR z konsorcjum Comarch S.A. oraz Comarch Polska S.A. umowy na „Utrzymanie i rozwój Systemu Informatycznego Agencji – SIA (ZSZiK, IACSplus, GIS, SIZ, PZSIPlus, PA)” („dalej Umowa SIA”) - wskutek zawarcia tej umowy z innym wykonawcą. W wyniku umowy łączna wartość kary umownej przypadająca do zapłaty przez Comarch S.A. wyniesie 2 000 375,36 PLN, co mieści się w rezerwie zawiązanej przez Comarch S.A. w 2014 roku w kwocie 2 276 882,40. Jednocześnie w ramach w/w umowy ARiMR zrzekła się dalej idących roszczeń z tytułu kar umownych związanych z wykonywaniem Umowy OFSA, a Comarch S.A. zrzekł się wszelkich dalej idących roszczeń związanych z niezawarciem Umowy SIA. Zarząd Comarch S.A. informuje, iż podjął działania mające na celu zatwierdzenie w/w umowy przez właściwy sąd.

10.2.2. Zawarcie umowy z Tauron Dystrybucja S.A.

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-19-2017](#) z dnia 24 października 2017 roku dotyczącego otrzymania przez Comarch S.A. – jako lidera konsorcjum w składzie: Comarch S.A., Apator Rector sp. z o.o., Tukaj Mapping Central Europe sp. z o.o. oraz Eurosystem S.A. („Konsorcjum”) noty obciążeniowej wystawionej przez Tauron Dystrybucja S.A. (dalej: „Tauron”) wzywającej cPLNonków Konsorcjum do solidarnej zapłaty kwoty 30 246 071,61 PLN, Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr

[RB-9-2018](#), że w dniu 5 czerwca 2018 roku na skutek przeprowadzonego pomiędzy Konsorcjum a Tauron postępowania mediacyjnego doszło do zawarcia ugody.

Zgodnie z zawartą ugodą Tauron zweryfikował żądanie zapłaty kar umownych z tytułu zwłoki w wykonaniu Etapu 2, Etapu 3 i Paszportyzacji do kwoty 11 140 250,00 PLN, zrzekając się dalszego dochodzenia naliczonych kar umownych z ww. tytułu.

Ponadto w wyniku zidentyfikowania przez Tauron potrzeby wykonania dodatkowych prac i usług, Konsorcjum wykona na rzecz Tauron dodatkowe zadania za wynagrodzeniem w kwocie 23 950 250,00 PLN. Zgodnie z postanowieniami zawartej ugody, kary z ugody będą podlegały rozliczeniu poprzez potrącenie umowne z wierzytelnościami Konsorcjum o zapłatę wynagrodzenia za wykonanie dodatkowych prac i usług. Jednocześnie w dniu 5 czerwca 2018 roku Comarch S.A. zawarła z Apator Rector sp. z o.o. porozumienie, w którym Apator Rector sp. z o.o. zobowiązała się zwolnić Comarch S.A. z obowiązku świadczenia na rzecz Tauron kar umownych wynikających z ugody, jak również, zrzekła się wobec Comarch S.A. roszczeń z tytułu wykonania ugody. Apator Rector sp. z o.o. zobowiązała się ponadto w zawartym porozumieniu do wykonania dodatkowych prac i usług wynikających z zawartej z Tauron ugody.

10.2.3. Opinia Rady Nadzorczej w sprawie podziału zysku netto za 2017 rok

Raportem bieżącym nr [RB-7-2018](#), Zarząd Comarch S.A. poinformował, że w dniu 21 maja 2018 roku Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu Comarch S.A. z dnia 18 maja 2018r., aby wypracowany przez Spółkę, w roku obrotowym od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zysk netto w kwocie 39 338 096,57 PLN został podzielony w ten sposób, że:

- 1) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 10 sierpnia 2018 roku (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda zostanie wypłacona w dniu 31 sierpnia 2018 roku;
- 2) pozostała część zysku netto w kwocie 27 138 073,07 PLN zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły.

11. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Grupa Comarch nie ogranicza obszaru swojego działania jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Grupa konsekwentnie zwiększa wartość sprzedaży zagranicznej koncentrując się szczególnie na rynku Europy Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. Sprzedaż jest realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez Comarch S.A. lub inną spółkę Grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

W najbliższych latach w ramach Grupy Comarch będą kontynuowane projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych posiadanych przez Spółki Grupy Comarch, jak również z wykorzystaniem kredytów bankowych.

11.1. Inwestycje kapitałowe

W dniu 22 marca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 10 114 806,00 PLN do 12 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję.

W dniu 11 maja 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Management Sp. z o.o. o kwotę 100 000 PLN, tj. z kwoty 300 000 PLN do kwoty 400 000 PLN.

W dniu 13 kwietnia 2018 r. została zarejestrowana spółka zależna Comarch Mexico S.A. de C.V. o kapitale zakładowym 500 000 MXN składającym się z 500 akcji o wartości 1 000 MXN każda. Spółka Comarch S.A. posiada 495 akcji, czyli 99% udziałów i głosów w spółce Comarch Mexico S.A. de S.V. a CA Consulting S.A. posiada 5 akcji, czyli 1% udziałów i głosów w spółce.

PO DACIE BILANSU

W dniu 6 lipca 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Healthcare S.A. o kwotę 2 mln PLN, tj. z kwoty 10 114 806,00 PLN do kwoty 12 114 806,00 PLN.

W dniu 2 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Japan KK podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 10 mln JPY, tj. z 5 mln JPY do 15 mln JPY. Comarch UK objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 200 akcji o wartości nominalnej 50 000 JPY. Do dnia publikacji niniejszego raportu powyższe podwyższenie kapitału nie zostało zarejestrowane.

11.2. Nieruchomości i pozostałe inwestycje rzeczowe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 30 czerwca 2018 roku własnością Grupy jest siedem budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 83 500 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 582 m², budynki biurowe w Łodzi (w tym nowoczesny budynek biurowy o powierzchni całkowitej 9 906,20 m², oddany do użytkowania w 2017 roku), budynek biurowy i oddane do użytkowania w I półroczu 2018 r. data center w Lille oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,01 ha. Środki trwałe w budowie na dzień 30 czerwca 2018 roku obejmują głównie nakłady związane z inwestycjami na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, polegającymi na wykonaniu dodatkowych prac w budynku biurowym SSE 7 (kwota 5 182 tys. PLN), nakłady na modernizację budynków w Bonus Management sp. z o.o. SKA w kwocie 5 577 tys. PLN oraz nakłady na zakup nie przyjętego jeszcze do użytkowania sprzętu komputerowego.

Spółka zależna Comarch Healthcare S.A. rozpoczęła w I kwartale 2012 roku prowadzenie działalności diagnostycznej i medycznej (Centrum Medyczne iMed24) i rozpoczęła użytkowanie sprzętu diagnostycznego i medycznego zakupionego w 2011 roku. Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość księgowa tego sprzętu wynosi 1 860 tys. PLN.

Grupa na podstawie umowy zawartej w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A. zrealizowała VI etap inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy było wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 27 736 m². W dniu 30 października 2017 r. został podpisany aneks do ww. umowy ([RB-20-2017](#)), w którym planowany termin zakończenia inwestycji został wydłużony do 31 grudnia 2017 roku. Prace objęte pierwotnym zakresem umowy zostały wykonane do dnia 31 grudnia 2017 r., natomiast w dniu 25 stycznia 2018 roku został podpisany aneks do ww. umowy ([RB-3-2018](#)), zlecający Wykonawcy prace dodatkowe związane z budynkiem SSE7. W rezultacie, kwota kontraktu uległa zwiększeniu o 2 721 tys. PLN do poziomu 69 999 tys. PLN. Prace dodatkowe zostaną zakończone w trzecim kwartale 2018 roku. Budynek biurowy nabyty w Lille przez Comarch S.A.S. został dostosowany do funkcji biurowej i stanowi obecnie siedzibę spółki. W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy była przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem

17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosiła 7 553 tys. EUR netto, tj. 32 943 tys. PLN, wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2018 roku. Prace zostały zakończone w drugim kwartale 2018 roku.

W II kwartale 2018 r. nie dokonywano zakupów nieruchomości gruntowych.

12. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

W dniu 22 marca 1999 r. Comarch S.A. uzyskała zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 1997 r. w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie (Dz. U. Nr 135, poz. 912 z późn. zm.) jako podmiot, który zainwestował w krakowskiej specjalnej strefie ekonomicznej co najmniej 2 mln EURO, uzyskała ulgi podatkowe dotyczące zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulgi podatkowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, z ulgi nieograniczonej wartościowo, na ulgę ograniczoną wartościowo i zależną od wartości dokonanych inwestycji. Na mocy uchwały maksymalna wartość pomocy publicznej przyznanej Comarch S.A. nie będzie mogła przekroczyć 75% wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. Spółka Comarch S.A. wystąpiła do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymała decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla Comarch S.A.

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku, aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 r. termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Ulgą inwestycyjną z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 16 275 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 28 929 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 30 czerwca 2018 roku 22 759 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tytułu działalności w SSE ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 5 lat (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie).

W pierwszym półroczu 2018 roku Grupa rozwiązała częściowo utworzone na 31 grudnia 2017 r. aktywo z tytułu działalności strefowej w wysokości 1 283 tys. PLN stosownie z wysokością osiągniętego dochodu strefowego w I półroczu roku 2018 r. Aktywo to będzie rozwiązywane na przestrzeni roku 2018 w proporcji do osiąganego dochodu strefowego. Dokonano też częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 1 721 tys. PLN oraz utworzono aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 625 tys. PLN, a także dokonano utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 283 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +2 904 tys. PLN.

13. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

13.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.10. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. zaprezentował w raporcie bieżącym nr [EBI 1/2018](#) sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r., ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, ocenę sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego oraz ocenę racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.11 zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr [EBI 2/2018](#), że uchwałą nr 10/05/2018 z dnia 21 maja 2018 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 27 czerwca 2018 r.

13.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2018 r.

a) Zwołanie WZA, porządek obrad i informacje dotyczące udziału w WZA emitenta

Dnia 21 maja 2018 r. Zarząd Comarch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisów art. 395, art. 399 § 1, art. 402 z indeksem 1 oraz art. 402 z indeksem 2 Kodeksu Spółek Handlowych (dalej „KSH”) oraz art. 14 Statutu Spółki, zwołał Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 27 czerwca 2018 r., na godzinę 10.00 w Krakowie przy ul. Prof. Michała Życzkowskiego 23. Zarząd Spółki przedstawił w tym dniu również porządek obrad oraz projekty uchwał na niniejsze Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami. Zgodnie z art. 402 z indeksem 2 KSH Zarząd Spółki przekazał także informacje dotyczące udziału w Walnym Zgromadzeniu Spółki, w szczególności:

- prawo akcjonariusza do żądania umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- prawo akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał,
- sposób wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika,
- możliwość i sposób uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wypowiedzania się w trakcie Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu wyznaczono na 12 czerwca 2018 r.,
- informacja o prawie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu,
- lista akcjonariuszy,
- dostęp do dokumentacji,

- adresy strony internetowej oraz adres poczty elektronicznej.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-8-2018](#) z dnia 21 maja 2018 r.

a) Uchwały podjęte na WZA emitenta

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- wykreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017;
- zatwierdzenia sprawozdań Rady Nadzorczej Spółki z działalności Rady Nadzorczej w 2017 roku oraz z oceny sytuacji Spółki i Grupy Kapitałowej Comarch, z badania sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 01.01.2017 – 31.12.2017 oraz z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 01.01.2017 – 31.12.2017;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017;
- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 1.01.2017 - 31.12.2017;

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportem bieżącym nr [RB-10-2018](#) z dnia 27 czerwca 2018 r.

b) Uchwała WZA w sprawie podziału zysku za 2017 rok

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017. Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2017 – 31 grudnia 2017 zysk netto w kwocie 39 338 096,57 PLN zostanie podzielony w ten sposób, że:

1. część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 10 sierpnia 2018 roku (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda zostanie wypłacona w dniu 31 sierpnia 2018 roku;
2. pozostała część zysku netto w kwocie 27 138 073,07 PLN zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

Dywidenda została wypłacona w dniu 31 sierpnia 2018 roku.

O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-11-2018](#) z dnia 27 czerwca 2018 r.

c) Lista akcjonariuszy uczestniczących w WZA emitenta

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Comarch S.A. w dniu 27 czerwca 2018 r., Elżbieta Filipiak oraz Janusz Filipiak posiadali co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

- Janusz Filipiak – 893 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 465 000 głosów na WZA i które stanowiły 50,60% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 29,52%;
- Elżbieta Filipiak – 846 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 47,93% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 27,96%.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji Comarch S.A. wynosi 15 126 949 głosów. Na WZA w dniu 27 czerwca 2018 roku brali udział akcjonariusze reprezentujący 8 824 644 głosów, co stanowi 58,34% w ogólnej liczbie głosów Spółki. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-12-2018](#) z dnia 27 czerwca 2018 r.

14. Operacje na akcjach Comarch S.A.

14.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej

W dniu 12 marca 2018 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 8 marca 2018 r. 7 539 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 145,50 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 1 096 924,50 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-5-2018](#) i [RB-5-2018/K](#) z dnia 12 marca 2018 r.

W dniu 27 czerwca 2018 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcjach, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowe transakcje dotyczyły zakupu w dniu 2 marca 2018 r. 63 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 155,00 PLN za 1 akcję oraz zakupu w dniu 27 czerwca 2018 r. 300 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 144,00 PLN za 1 akcję. Łączna wartość obu transakcji wyniosła 52 965,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-13-2018](#) z dnia 27 czerwca 2018 r.

PO DACIE BILANSU

Nie dotyczy.

14.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu

Nie dotyczy.

15. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [19.4](#) niniejszego sprawozdania.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [19.5](#) niniejszego sprawozdania.

16. Pozostałe wydarzenia w I półroczu 2018 roku i po dacie bilansu

16.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2018 roku

Zgodnie z § 103 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim, Zarząd Comarch S.A. określił stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2018 roku raportem bieżącym nr [RB-1-2018](#) z dnia 2 stycznia 2018 r.

16.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 27 kwietnia 2018 roku, Zarząd Comarch S.A. przekazał, zgodnie z treścią §29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. w 2017 roku.

16.3. Aneks do umowy z Bankiem Pekao S.A. na świadczenie Kompleksowej Obsługi Eksploatacyjnej Systemu Comarch Internet Banking

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-3-2017](#) z dnia 24 marca 2017 r., Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-2-2018](#) w dniu 5 stycznia 2018 roku o otrzymaniu podpisanego aneksu do umowy Kompleksowej Obsługi Eksploatacyjnej Systemu CIB Comarch Internet Banking (bankowość korporacyjna) zawartej z Bankiem Pekao S.A. a CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., w dniu 23 grudnia 2005 r. (dalej: „Umowa”). W ramach aneksu ustalony został nowy zakres i termin realizacji usługi. Strony oświadczyły również, że nie mają wobec siebie żadnych roszczeń wynikających z niewykonywania lub nienależytego wykonywania ww. Umowy, co oznacza brak roszczenia Banku Pekao S.A. wobec CA Consulting S.A., o którym Zarząd Comarch S.A. informował w raporcie bieżącym nr [RB-3-2017](#).

16.4. Aneks do umowy z firmą Budimex S.A. na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (SSE7).

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-3-2016](#) z dnia 18 marca 2016 roku dotyczącego zawarcia umowy z firmą Budimex S.A. na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (SSE7) oraz raportu bieżącego [RB-20-2017](#) z dnia 30 października 2017 roku dotyczącego podpisania aneksu do ww. umowy, Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-3-2018](#) w dniu 25 stycznia 2018 roku, że prace objęte pierwotnym zakresem umowy zostały wykonane do dnia 31 grudnia 2017 r., natomiast w dniu 25 stycznia 2018 roku został podpisany aneks do ww. umowy, zlecający Wykonawcy prace dodatkowe związane z budynkiem SSE7. W rezultacie, kwota kontraktu uległa zwiększeniu o 2 721 000 PLN, a planowany termin zakończenia prac objętych aneksem został ustalony na 30 czerwca 2018 roku.

PO DACIE BILANSU

16.5. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch zawarła w okresie od 1 lipca 2018 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r. kontrakty terminowe na sprzedaż 8 175 tys. EUR. Wartość netto kontraktów terminowych nierozliczonych na dzień 31 sierpnia 2018 r. wynosiła 50 940 tys. EUR oraz 10 400 tys. USD. Na dzień 31 sierpnia 2018 r. wycena otwartych kontraktów terminowych wyniosła ok. 5 600 tys. PLN. Kontrakty zapadają w terminie do 30 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

17. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta

Strategicznymi kierunkami rozwoju Grupy Comarch są:

- rozwój sprzedaży zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem rynków Europy Zachodniej (zwłaszcza w regionie DACH), obu Ameryk oraz Azji,
- stały rozwój własnych, zaawansowanych technologicznie produktów informatycznych, wysokie nakłady na prace R&D,
- rozwój produktów i usług informatycznych dla medycyny,
- rozwój sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym (cloud computing),

- dywersyfikacja oferty poprzez sprzedaż produktów i usług do klientów z wielu sektorów gospodarki,
- kontynuacja prac rozwojowych w zakresie rozwiązań IT dla sektora e-Zdrowie, który w przyszłości powinien stać się jednym z głównych odbiorców Grupy Comarch,
- kontynuacja prac rozwojowych związanych z rozwojem własnych rozwiązań w zakresie hardware i opartych na nich usługach (Internet of Things),
- ścisła współpraca z globalnymi klientami na międzynarodowych rynkach,
- stałe inwestowanie w kapitał ludzki,
- rozwój nowoczesnej własnej bazy produkcyjnej w Polsce i zagranicą.

18. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powodują zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania wypracował reputację firmy technologicznej wytwarzającej nowoczesne produkty i z sukcesem je sprzedającej na rynku krajowym i zagranicznym. Dlatego nadal głównym celem strategicznym Comarch jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywania nowych produktów.

Polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzację produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2017 roku osiągnęły wartość 179,3 mln PLN i tym samym osiągnęły 16,3% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch. Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie.

Comarch S.A.

W I połowie 2018 roku w ramach **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Działanie 1.1 kontynuowana była realizacja projektu „Wytworzenie technologii „IoT Mesh” i narzędzi wspierających”.

W ramach Działania 1.1 „Projekty B+R przedsiębiorstw”, Poddziałania 1.1.2 „Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej”, realizowany był również projekt „Miasto zdrowia”.

Fundusze
Europejskie
Inteligentny Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Natomiast w ramach Programu **Horizon 2020** podpisana została umowa o finansowanie projektu „LIVING INNOVATION - Implementing RRI through co-creation of smart futures with industry and citizens” - LIV.IN.

Comarch Healthcare S.A.

W I połowie 2018 roku w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych” – **STRATEGMED II**, kontynuowana była realizacja umowy o dofinansowanie projektu „Nieinwazyjny monitoring we wczesnym wykrywaniu migotania przedsionków (AF)” – NOMED-AF.

19. Powiązania kapitałowe emitenta

19.1. Charakterystyka spółek Grupy Comarch

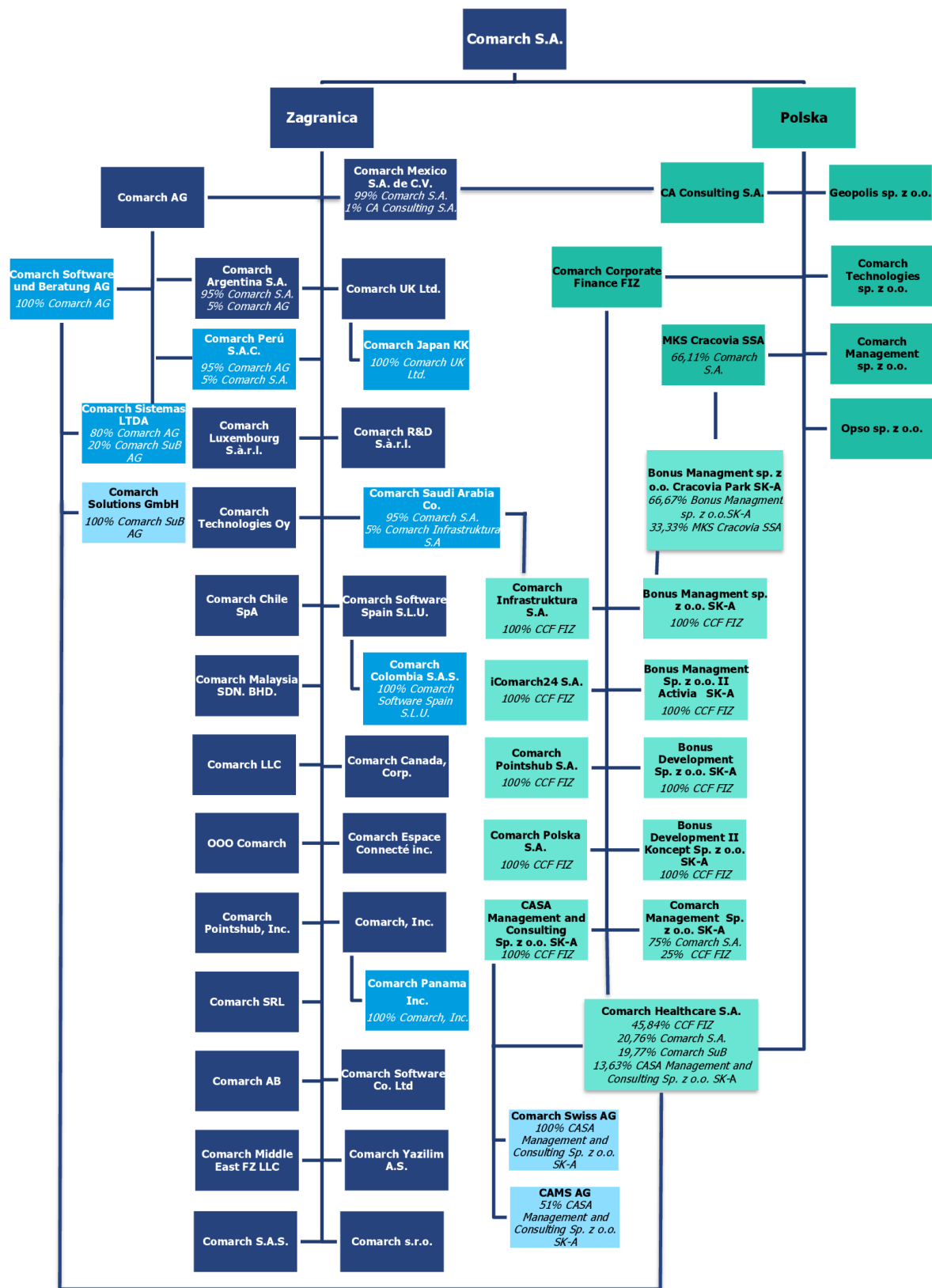
Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V. i Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,

- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Pointshub S.A. prowadzi działalność z zakresu Smart City,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- Geopolis sp. z o.o. wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółka Comarch s.r.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej.

19.2. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

19.3. Charakter powiązań

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 6 miesięcy 2018 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch Japan KK	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch UK
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Mexico S.A. de C.V.	Jednostka zależna	Pełna	99% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A.
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych,
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ

Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	45,84% w posiadaniu CCF FIZ 20,76% w posiadaniu Comarch S.A., 19,77% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG, 13,63% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Pointshub S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

19.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w I półroczu 2018 roku

W dniu 22 marca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 10 114 806,00 PLN do 12 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję.

W dniu 11 maja 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Management Sp. z o.o. o kwotę 100 000 PLN, tj. z kwoty 300 000 PLN do kwoty 400 000 PLN.

W dniu 13 kwietnia 2018 r. została zarejestrowana spółka zależna Comarch Mexico S.A. de C.V. o kapitale zakładowym 500 000 MXN składającym się z 500 akcji o wartości 1 000 MXN każda. Spółka Comarch S.A. posiada 495 akcji, czyli 99% udziałów i głosów w spółce Comarch Mexico S.A. de S.V. a CA Consulting S.A. posiada 5 akcji, czyli 1% udziałów i głosów w spółce.

19.5. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu

W dniu 6 lipca 2018 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch Healthcare S.A. o kwotę 2 mln PLN, tj. z kwoty 10 114 806,00 PLN do kwoty 12 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN.

W dniu 2 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Japan KK podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 10 mln JPY, tj. z 5 mln JPY do 15 mln JPY. Comarch UK objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 200 akcji o wartości nominalnej 50 000 JPY. Do dnia publikacji niniejszego raportu powyższe podwyższenie kapitału nie zostało zarejestrowane.

20. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

21. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych

Grupa nie publikowała prognozy wyników na 2018 rok.

22. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena

22.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W pierwszym półroczu 2018 roku Grupa rozwiązała częściowo utworzone na 31 grudnia 2017 r. aktywo z tytułu działalności strefowej w wysokości 1 283 tys. PLN stosownie z wysokością osiągniętego dochodu strefowego w I półroczu roku 2018 r. Aktywo to będzie rozwiązywane na przestrzeni roku 2018 w proporcji do osiąganego dochodu strefowego. Dokonano też częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 1 721 tys. PLN oraz utworzono aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 625 tys. PLN, a także dokonano utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 283 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +2 904 tys. PLN. W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w pierwszym półroczu 2018 roku zmniejszenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 100 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 2 684 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 4 300 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto pierwszego półrocza 2018 wyniósł +1 716 tys. PLN. Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 4 620 tys. PLN.

22.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2018 roku zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 5 315 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 roku zmniejszyły o 13 718 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 11 964 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 roku zwiększyły o 4 918 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczone od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Grupy o 5 437 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2017 zwiększyły o 18 027 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za pierwsze półrocze 2018 wyniósł -12 086 tys. PLN (+9 227 tys. PLN w pierwszym półroczu 2017 roku).

22.3. Pozostałe przychody operacyjne

Pozytywny wpływ na wynik operacyjny Grupy miały w I półroczu 2018 roku pozostałe przychody operacyjne w wysokości 15 333 tys. PLN, uzyskane m.in. w wyniku rozwiązania rezerw na należności wątpliwe oraz sprzedaży wartości niematerialnych przez MKS Cracovia SSA.

23. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym

Nie wystąpiły poza opisanymi w punkcie [11](#).

24. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczące zobowiązań oraz wierzytelności emitenta lub jego jednostki zależnej, ze wskazaniem przedmiotu postępowania, wartości przedmiotu sporu, daty wszczęcia postępowania, stron wszczętego postępowania oraz stanowiska emitenta

Nie wystąpiły poza opisanymi w punkcie 3.19 Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

Kraków, 31 sierpnia 2018 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia skróconych półrocznych sprawozdań finansowych

Zarząd Comarch S.A. oświadcza, że wedle naszej najlepszej wiedzy, półroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz półroczne jednostkowe skrócone sprawozdanie finansowe za I półrocze 2018 roku i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową grupy kapitałowej i Spółki oraz wynik finansowy oraz że półroczne sprawozdanie zarządu z działalności grupy kapitałowej emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji grupy kapitałowej emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Kraków, 31 sierpnia 2018 roku

Janusz Filipiak
Prezes Zarządu

Marcin Dąbrowski
Wiceprezes Zarządu

Paweł Prokop
Wiceprezes Zarządu

Andrzej Przewięźlikowski
Wiceprezes Zarządu

Zbigniew Rymarczyk
Wiceprezes Zarządu

Konrad Tarański
Wiceprezes Zarządu

Marcin Warwas
Wiceprezes Zarządu